Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

NĂM THỨ MƯỜI BỐN, Số THỨ 3839 — MỖI SỐ : 0$04 — NGÀY THỨ SÁU 3 SEPTEMBRE 1926

Trung Bắc Tân Văn

DEPOT LEGAL INDOCHINE Nº 5518

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

GIÁ MUA BÁO

	1 năm	6 tháng	3 tháng	1 tháng
Bắc-kỳ, Trung-kỳ, Ai-lao.	8$00	4$00	2$00	1$00
Nam-kỳ, Pháp-quốc và các Thuộc-địa Pháp	9.00	4.50	2.25	
Ngoại-quốc.	14.00	7.00	3.50	
Các làng và các công-sở.	10.00	5.00	2.50	

Hon mua báo sử kể từ ngày 1er hoặc ngày 16 mỗi tháng.
Các ngài mua báo xin gửi trả cho nền trước.

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : Pt. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef: PHAM-HUY-LUC
Administrateur gérant: NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNGBACTANVAN HANOI
TÉLÉPHONE Nº 150

PUBLICITÉ
Tarifs spéciaux suivant catégories d'entreprises ou de produits.
Prix moyens, dernière page :
Une seule insertion. . . . . 0$30 le c/m
Contrat annuel
Par centimètre et par insertion. 0$18 le c/m
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m.
Petites annonces classées. . . . 0$20 la ligne

Bài diễn-thuyết của quan Thống-sứ René Robin

đọc tại Bắc-kỳ nhân-dân đại-biểu viện ngày 31 Août 1926

(Tiếp theo)

Tôi thấy nhiều chủ ruộng hiểu rõ việc đạo điền là có ích, khiến cho người có ruộng bao nhiêu không ai tranh chiếm được, tôi thấy họ hiểu rằng việc đó không phải là vì việc đánh thuế mà khởi ra, thì thật là tôi lấy làm vui lòng.

Các ngài đã từng biết rằng nhiều lần dân gian đã thỉnh cầu nhà nước tìm phương cách để cho dễ sự vay nặng lãi và cách khuyến khích sự vay mượn để khuếch trương việc nông. Cứ hiện tình các tỉnh Bắc-kỳ hãy giờ thì điều đó chưa thi hành được — nhưng sau khi việc đạo điền đã thành hiện, người nào có ruộng bao nhiêu ai ai đều biết được cả, thì sự vay mượn tự nhiên dễ dàng ra, và lại của cải làm bảo chứng đã rõ ràng ra đấy, thì tự nhiên tiền cho vay cũng không cần phải lấy nhiều lãi, tiền lãi tự khắc phải hạ xuống. Người cho vay đã không sợ mất nợ thì sự tổ chức nhà ngân hàng canh-nông, Việc lập ra những hội canh-nông tương-tế để cho người làm ruộng cùng người buôn bán vay chịu lãi phải chăng thành ra dễ; như thế thì nỗi ông người buôn bán nhỏ cũng nhiều người làm ruộng không cần gì đến đám cho vay nặng lãi nữa.

Cứ thế mà coi, thì công việc chính-phủ bảo-hộ làm không phải chỉ thiên về đường kinh-tế, mà lại có quan-hệ về đường xã-hội, về đường luân-lý, theo như những lời thỉnh-cầu mà dân gian đã đệ lên hội-đồng xét về vấn-đề tìm cách trừ cái tệ cho vay nặng lãi, hội-đồng ấy đã họp đầu năm nay.

Về đường khác nữa, muốn cho dân gian ngày một sung sướng thêm ra, việc đó là việc cần nhất và nên chú ý đến luôn, tôi cũng trông cậy ở những làng nữa. Tôi muốn hết sức khỏi những công cuộc lợi chung cho làng, như là việc đắp đê nhỏ để giữ nước, đào ngòi để lấy nước vào ruộng, việc tháo nước, vân vân... tôi muốn hết sức khỏi việc cổ-động cho dân dùng phương-pháp giống giọt theo lối mới, phép chọn hạt giống, phép lựa lọc giống trâu, bò, cách thức giữ trâu bò cho khỏi mắc phải tật bệnh — các ngài đã biết nhà nước bảo-hộ đã nhất định nơi theo cái chính sách đó. Để làm một máy thợ nước để lấy nước tưới ruộng ở một làng trong một tỉnh nhỏ nhất Bắc-kỳ. Để là một cái ví dụ kể ra các quan tỉnh nào hay dễ hết sức khuyến khích, vì rằng việc đó khiến cho được nhiều hiệu quả, một cách hiển hiện ra đấy, ai cũng có thể nhận biết được.

Việc chọn các hạt giống lúa cũng là một việc rất có ích. Người nhà quê làm ruộng hãy giờ, chắc phải biết rằng: phàm lúa được tốt, gặt được nhiều; thì nhiên phải dùng hạt giống tốt, phải loại những hạt giống xấu đi. Cái máy chọn hạt giống phải nên nhiều người dùng. Quan chánh sở Nông-công-thương mà biết sử dịp nào, ai hỏi việc gì ngài cũng sẵn lòng chỉ bảo, quan chánh sở Nông-chính đã mua nhiều chiếc máy ấy. Đã có thí-nghiệm, được công hiệu lắm. Đều sung sướng, sẽ phát cho làng những máy sàng kiểu như thế, làng nào dùng xong sẽ chuyển sang làng bên cạnh để dùng.

Xin các ngài xét xem: trong xứ Bắc-kỳ có hạng người đã nên chú ý hơn nhất là hạng người làm ruộng — người đó là nhiều nhất — làm lụng cả năm, giới nắng giới mưa, mùa rét mùa nực, lúc nào cũng lao lực. Có tai nương gì, thì người ấy chịu trước nhất mà nặng nhất. Vậy nhà nước đã tâm đến hạng người ấy, muốn đến gần hạng người ấy, muốn hiểu lắm ấy, sự mong muốn của hạng người ấy, lưu tâm đến sự sung sướng của hạng người ấy, muốn cho họ được mạnh khỏe, ít tật bệnh, trí-thức được mở mang ra, của cải ruộng nương sản hạ không bị tranh chiếm được, làm ăn được yên ổn, thường là một việc đáng khen và rất hay.

Về các đường ấy, công việc muốn cho đạt tới mục đích cũng không khó. — bởi có hương thôn sẵn có từ đời thượng cổ, thật như là một cái cột cái của xã-hội An-nam. Cái phương-trình cần tới có thể lồng lại trong một câu, câu đó tôi lấy làm thích lắm, là « cho xã thôn bởi xã thôn » (Pour et par la commune)

Song ngày nay, vì sự tiến hóa xứ Bắc-kỳ một ngày một tăng lên, và sự sinh-tồn bó buộc, nên có một phần người càng ngày càng nhiều phải xa làng quán, đi tha phương cầu thực. Tôi nói đó là có ý chỉ hạng thợ thuyền, hạng này mới phát hiện mấy năm nay. Sau này công nghệ càng chóng mở mang, thì hạng này càng thêm đông ra. Tôi lại có ý chỉ đến một hạng người nữa, là những người đi làm lụng ở xứ xa, trước chỉ đi đến Nam-kỳ mà thôi, làm việc cho các đồn-điền mà trong đó họ trọng dụng lắm, nay tuy đi đã sang đến các thuộc-địa của Pháp ở Thái-bình-dương ở đó cũng được trọng dụng lắm.

Bọn thợ thuyền ấy thì không thuộc quyền gì với sự ứa dịch Annam nữa, hoặc chỉ có thuộc một ít mà thôi, và không theo lệ luật mà từ trước đến nay vẫn quen rồi, vậy phải cần tìm cho họ những điều khoản riêng dùng pháp luật mà cho chắc cho họ, khiến cho họ dẫu đi xứ xa, nhưng vẫn có ngồi thứ trong xã-hội, định rõ cho họ quyền lợi là những gì, nghĩa-vụ phải những sao.

Cứ hiện tình bây giờ, thì không nên mang những điều khoản thi-hành bên Pháp mà đột-nhiên đem thi-hành cho bọn ấy, điều khoản ấy không thể thích hợp được, là vì mỗi nơi mỗi khác, bọn thợ-thuyền bên Pháp không giống như bọn thợ-thuyền bên này. Nếu thi-hành thì thật là một việc vô vàng quí, không ích gì làm gốc rễ cả, sau chắc nảy ra nhiều nỗi khó khăn. Việc đó phải nên cẩn thận lắm mới được, trước hết phải xét cho kỹ đã, rồi mới dần dần thử từng tí một, để cho sau khi biết rằng: thực-hành làm được đến đâu thì lúc đó mới nên định ra pháp luật.

Ấy đó một ý tưởng đó, mà đã tổ-chức một sở quan sát khảo cứu về vấn-đề thợ thuyền, hoặc ở bản xứ, hoặc đi sang làm xứ khác. Một sở Thanh-tra Lao-động, để đặt ra thuộc quyền quan Thống-sứ do đạo nghị-định quan Toàn-quyền ngày 30 tháng 6 vừa rồi. Công việc hiện-thời ở sở ấy là xét xem cái hiện tình bây giờ thì cái quyền lợi và nghĩa-vụ của người chủ đối với thợ thế nào, của thợ đối với chủ những sao, để sau này kế ra làm ra lệ luật, bắt những người chủ cũng thợ phải đối đãi với nhau như thế nào. Lại có việc nữa là kinh-doanh việc mộ phu Bắc-kỳ vào Nam-kỳ hay sang các thuộc địa Pháp Up-đại-Lợi cho được sản-thịnh hơn trước.

Sự khảo cứu của quan Thanh tra Lao-động làm cho nhà nước đi tuyển trạch được nhiều điều khoản hành vụ lợi quyền cho người đi làm lụng xứ xa,

Biện bây giờ vẫn đương khảo cứu về cách đãi phu nên thế nào, sau tìm xong rồi sẽ làm thành luật lệ về việc lao-động, luật đó hiện nay ai sẵng phải sống nhận rằng cần, không còn nghi ngờ gì nữa, bây giờ chỉ sản định cách thức thế là mà thôi.

Tôi nói một cách vắn tắt nhưng rõ ràng mấy khoản trên này là có ý để các ngài biết một cái vấn-đề, mà sau này nhà nước sẽ chú ý đến nhất. Mấy câu đã đã làm cho xu lợi về vấn-đề khác nữa tôi đã để đến sau, trong khi nói về hương thôn. Khiến có lời cho xã hội và chính-phủ là đường nào. Bây giờ tôi lại nói lại về việc ấy, tôi xin hỏi ngay rằng :

« Hương thôn An-nam có nên giữ nguyên như cũ không, có nên để bất động ở giữa thế giới mênh-mông chỗ nào cũng hoán cải cả không ?

Xin các ngài đừng nhận nhầm công việc của các quan Thống-sứ trước ; Chính phủ bảo-hộ không bao giờ có hề đổi phong tục của dân an-nam, phong tục ấy rất hay, chính là cái cốt cách của dân tộc và xã hội An-nam. Chính phủ chỉ muốn làm cho phong tục được hưng khởi thêm lên, cho thích hợp với thời thế.

Xem ngay đạo nghị-định năm 1921 thì đủ biết rằng, Chính-phủ chỉ muốn cho việc hương chính có trật tự có quy củ và muốn thế thì mới cần phải làm ra một hội-đồng hàn hiền mấy năm có chức quyền định sẵn.

Trong khoảng bốn năm đã thi hành hàng ngày việc cải-lương vừa nói, lại có ít nhiều tình cũng suy xét, cũng xướng suất ra làm điều hay nên chi cũng rõ rằng việc hương-chính có phần hơn trước, cũng rõ rằng làm cái sau này một sửa đổi thêm thực là đính đáng.

Tuy vậy vẫn thì to, mà đem thi hành cũng là mới, chưa thể cho là hoàn hảo được. Dù chăng, dù chẳng thế nào cũng còn sửa [đổi nữa. về những điều lặt vặt cho đến nơi đến chốn.

Giả dụ như bây giờ vẫn chưa trừ được những lối xưa rất thiệt thòi cho dân. Tiền công tiêu rất phí, mà những đám kỉ-mục cũ vẫn cố ngăn ngừa việc cải lương ; lại có khi những người khá giả, dân yêu phục, ra trông nom việc dân biết công ích, có giá trị mà không chịu ra.

Tôi muốn rằng các ngài cho biết hết những lẽ sâu xa về việc đó. Tôi lại muốn nhất là các ngài cho biết đâu ý về việc cải lương ra làm sao, xem dân mong sửa đổi lại thế nào, để cho cái lợi của dân có người trông nom đến mà không hà lạm được Ngay từ tháng ba tây năm nay tôi đã cho hễ cứ về việc đó ở hết các tỉnh và nay mai lại có một hội-đồng sắp họp để tra xét xem kết quả những gì. Còn về phần các ngài, thì có mấy ngài cũng bảy tỏ ý kiến rất hay. Tôi chắc rằng những lời bàn bạc của các ngài về vấn đề ấy sẽ ích lợi cho chính-phủ lắm, vì chính-phủ có thể sửa đổi việc cải lương cho hợp với lòng sở vọng và cái tương lai của dân.

Ngoài việc cải lương chính tôi còn muốn hỏi ý kiến các ngài về những việc khác. Như việc sửa đổi lại cách mở trường ở nhiều thôn quê cho được việc hấp thụ và cho hợp với tình người nhà quê ; như việc khoáng trương nền y-tế ; như việc đạo điền từng thửa ; như việc tổ chức cách vào sổ đất đai ; như việc sửa đổi sanh nông cho dân một ngày một khá ra.

Tôi nói mấy lời vắn vắn rồi, tựa hồ như bây tỏ một cái chương trình. Trong mấy buổi hội đồng sau đây đã có ông đại biểu của tôi — tôi xin nhắc lại điều đó — đứng nói giải tỏ lại, càng luận bàn với các ngài và để các ngài muốn hỏi han gì về những điều không được rõ thì hỏi han cho tiện.

— Về vấn đề nào mà ý kiến các ngài không hợp ý kiến tôi, hay làng sở vọng các ngài không hợp với cái ý trù tính của tôi, thì các ngài cứ cho biết không nên ngần ngại. Tôi nói thẳng thế nào thì xin các ngài cứ tỉ thẳng thế mà nói : Hai bên cùng lấy thực thà, lấy hòa hợp mà đối nhau để có mong làm được việc ích lợi cho dân thì tất phải định nhiều điều hay cùng tính cùng phải mới xong.

Cái mong chuẩn đó thật tôi lấy làm qui quí, vì là cái mong chuẩn của bọn người nhiều nhất ở xứ này, bọn người chịu thương chịu khó, không hề bỏ phí cái thì giờ mà mơ mộng những điều không sao làm được, bọn người làm ra tài sản, bọn người do họ mà chúng ta ở xứ này đang được thái-bình như bây giờ.

Thật từ ký hội-đồng năm ngoái cho đến giờ có lúc nào là xứ Bắc-kỳ là không được yên ổn. Tuy vậy đến năm nay trong mấy hợp hiệu học trò cũng có ý nông nhẹ xăng. Vì bổn phận tôi phải giữ nghiêm nên bắt đầu đi đã trừng phạt chúng, không bao giờ có thể nghĩ lại mà thả thứ cho được. Cái trừng phạt đó lại làm cho lũ trẻ biết trật tự biết kính sợ. Nhưng ý tôi thì tôi nghĩ lại là trẻ là : chịu ơn [illegible] mà có sự cũng đáng buồn cười.

Gần đây, người ta đã từng bay sánh cái yên ổn ở xứ Bắc-kỳ về đường chính-trị với cái dông tố bên Tàu, hai cái trái hẳn nhau mà Trung-hoa cũng có mấy chỗ giặc giới ngay với Bắc-kỳ. Cái trái ấy không bao giờ lại rõ rệt như bây giờ : bên này thì trật tự, quyền chính thịnh-lợi, thái bình ; bên kia thì loạn lạc, cực khổ chiến-tranh. Các ngài không ngại gì ; chúng tôi có thể cho chỗ ở cho dân, đã ở bên kia là bọn lính cầm chính-phủ của đảng cộng-sản, đảng cách-mệnh tràn sang, chúng tôi có người, có lực, nhất là chúng tôi có những toàn binh thuộc-địa, vẫn rõ đã có công lắm về việc đánh tướng Riffain là Abd-E-Krim ; mà Abd-El-Krim chính là một quân tử đáng sợ, vì có linh trăng cho ăn mãi từ tế, có súng ống tối tân, có võ chí, ngay những nước Âu-châu cũng lấy làm giới.

Vậy bà con ta cứ yên ổn làm ăn, hai bên cố sửa sao cái cơ sở của chúng ta được hoàn thành. Cái cơ sở đó giờ sắng khó khăn, sắng đã to tát lắm, trông cũ gì mà mất lắm.

Cứng rắng sau này, tiến bộ một ngày một tăng, thì có khi phải chữa lại cách xếp đặt, sửa soạn ít nhiều chỗ này cho thích hợp với mỉ ứng sự chúng ta sắng có thể không những chỗ khác để dùng vào việc mới ; hay mở rộng những khuôn của ngành về phía tây cho cái thanh khí ở miền quốc gia ảo vào không còn có gì ngăn lại nữa.

Sau này chúng ta không bao giờ ngại chữa chay những cái sẵn. Như mà ngay từ bây giờ ai đến cái cần ích cho chúng ta sắng có thể chẳng được với thời giờ, vì rằng nền móng tực vào một lớp đất không suy suyển được. Lớp đất đó tức là cái tinh thần ái tín của chúng ta, từ nay không thể phá lại được với cái lợi chung của chúng ta, chung đến không thể sao rã ra được.

Thưa các ngài, nhân dân đại-biểu tôi chúc mừng những ngài trúng cử đến hợp lần này là lần đầu và tôi xin khai diễn kỳ hội-đồng thường niên quý-viện.

(Bản dịch của phủ Thống-sứ).

Giải đáp những điều pháp-luật

Có nhiều ngài gửi giấy hỏi về pháp luật thấy trả lời chậm trễ thì có ý trách bản quán. Sự trách ấy bản-quán xin chịu, song xin các ngài xét cho rằng giấy gửi đến mỗi ngày nhiều quá không sao giải-đáp xuể được. Thiết tưởng mỗi ngày giải đáp một hay hai bài đã là nhiều lắm rồi ; vì công việc bản quán không phải chỉ có việc ấy mà thôi, mà có phỏng có nước giải đáp kết các bài mới nữa thì một người chuyên việc cả ngày vì tất đã xuể. Vậy xin các ngài coi mục này như một mục thường thức khác có cái nghĩa ích lợi chung cho tất cả các bạn đọc báo, chứ đừng thấy chậm giải đáp riêng một ngài nào mà trách bản-báo. Mong rằng các ngài lượng xét cho.

LỜI HỎI. — 1· Anh tôi có lấy một người vợ lẽ không có cheo cưới gì cả, sau người vợ lẽ ấy có sinh được một đứa con trai ; trong tờ giấy khai sinh đứa con ấy, về chỗ tên người mẹ thì có khai tên người vợ lẽ ấy.

Nay người vợ lẽ ấy có nết hư, mà anh tôi muốn bỏ thì có thể bỏ được không, người vợ lẽ ấy có thể viện cớ gì mà kiện lại người chồng được không ?

2· Một người lấy thẻ thuế thân nhà quê mà lấy giấy căn-cước (titre d'identité) ở Hanoi, sau này ngờ sảy ra việc gì thì thuộc về tòa án ta hay tòa án Tây xét.

Xin quý-báo chỉ giáo cho thì tôi lấy làm cảm ơn quý báo lắm.

LỜI ĐÁP. — 1· Vợ lấy không có cheo cưới, hay tư khi có sổ giá thú rồi mà không vào sổ thì cũng kể như tình-nhân mà thôi. Đối bên có kiện nhau lí dĩ thì tòa án không thể xét đơn được vì không phải là vợ chồng.

2· Cái thẻ thuế thân và cái thẻ căn cước không có can thiệp gì đến quốc-tịch của người có thẻ ấy. Muốn biết do tòa án Tây hay là Tòa-án ta xử thì phải phân biệt *sinh quán* của mình ở đâu. Nếu là người đẻ tại Hanoi, Haiphong, Tourane, Nam-kỳ thì đã lấy thẻ ở nhà quê cũng phải do Tòa-án Tây xử, và nếu là người đẻ ở các tỉnh thì dù lấy thẻ thuế thân thẻ căn cước ở Hanoi cũng do tòa án ta xử. Nhưng nếu những người này có việc gì xảy ra tại sức nơi nhượng địa hoặc việc mình có can thiệp đến một người quốc-tịch Pháp hoặc thuộc địa của Pháp thì cũng phải do tòa án Tây xử.

Ph. h-L.

Việc Thế-giới

(ĐIỆN TÍN)

Ngày 31 Août 1926

Việc nước Pháp

Tàu của nước Nga

Các quan ba lệnh sẽm không cho thủy-thủ của đội tàu nước Nga tới Cherbourg ngày chủ-nhật mới rồi lên bến.

Lương bổng các viên chức

Quan-bảo đăng bản lệnh cấp cho các viên chức một số lương phụ là 12 /., những nơi ấy lắm mỗi tháng chỉ được 100 quan là cùng.

Việc đất Tanger

Bức thư của nước Pháp sẽ gửi cho M. Primo de Rivera (nước Tây-ban-nha) cùng một ngày với bức thư của nước Anh. Trong bức thư ấy sẽ nói từ ngày Tây-ban-nha đề-huề với nước Pháp về việc ở Maroc, không bỉ bao giờ có nói đến cái vấn-đề đất Tanger.

Về việc trái khoán Đồng-minh

Có tin rằng M. Milon, thượng-thư bộ Ngân-khố Hoa-kỳ hội-kiến với M. Peinaaré chiều hôm nay, không có việc gì là quan-trọng. Song có lẽ M. Mellon sẽ bàn đến việc sửa đổi bản giao-ước Mellon-Berenger (của Hoa-kỳ với nước Pháp) về khoản nói sự bắt kỳ đem các trái đơn Pháp làm trái đơn giao-dịch trong thương-trường, và về khoản trong giao-ước nói về cách chuyển vận ngân tệ ấy.

Việc nước Tây-ban-nha

Việc chánh trị

Có tin nói rằng quốc-vương Tây-ban-nha định cử con trai thứ ba kế ngôi cho mình.

Nghe đâu ông Primo de Rivera, và các quan võ sẽ đến nhà thương với nhau.

Về việc đất Tanger

Chánh-phủ có lại cáo cho các báo rằng cái vấn-đề đất Tanger, và việc xin một chân hội-viện thường-trực tại hội Vạn quốc là hai vấn-đề quan-thiết với nhau.

Việc nước Ý

Việc chánh-trị

M. Mussolini có tuyên bố tại hội-đồng các quan thượng-thư về các điều đại-cương trong cái chánh sách ngoại-giao của nước Ý. Ông có nói điều cốt yếu trong chánh-sách ấy là việc thân-thiện với Tây-ban-nha, song cũng như ý ông thì việc đề Tanger, không có quan hệ gì với việc nước Tây-ban-nha xin một chân hội-viện thường-trực tại hội Vạn-quốc.

Việc nước Tây-sĩ

Một hội-đồng quốc tế

M. Bokanowski, thượng-thư bộ thương-mại kỹ-nghệ đã tới Bale để dự nhị hội-nghị thế-giới về thủy lực và điện khí, ngày hôm nay sẽ hội nghị. Hội-đồng sẽ xét cách dùng điện khí về việc giang-hàng, việc các nước trao đổi điện lực với nhau, việc dùng điện-khí trong nghề nông phố. việc dùng điện-khí trong đường hỏa-xa. Hội-đồng có 50) kỹ-sư đại-biểu của 39 nước Âu Á Mỹ và Phi.

Việc nước Nga

Thay đổi viên chức

Văn thay đổi các thượng-viên. M. Ku by a ép, thế chân cho M Dzerjinsky đinh sẽn đổi lại cái chánh-thể Xô-viết theo như cái lối cũ, mà chính M. Léaine đã phải bỏ không theo được. Hội-đồng ấy viên quốc-dân có nói đến sự sửa đổi hội-đồng kinh-tế làm một bộ ấy viên kỹ nghệ đặt theo một cái quy-lệ mới.

Tại hội Vạn-quốc

Việc tổ chức lại hội-đồng quản trị

Không biết rằng những khoản của ban tổ-chức hội-đồng quản-trị có vẫn ý cho nước Ba-lan, và nước Tây-ban-nha hay không. Việc nước Ba-lan xin một chân hội-viện thường-trực chưa là không được. Không biết nước Tây-ban-nha chỉ bỏ không dự hội Vạn-quốc thôi, hay là lại phản kháng việc nước Đức vào hội-đồng quản-trị.

Việc nước Ba-lan

Một cuộc bay

Phi-hành trung-úy Orlinski ban sước bay Varsovie - Tokio đã tới Krasnojarsk.

Việc ở Phi-luật-tân

Cái vấn-đề độc lập

Khi đại-tá Thompson tới Zamboanga người về Thiên-chúa giáo, và người về Hồi-giáo hai bên xuýt nữa xảy ra sự xung-đột nhau. Người về đạo Hồi bèn rằng người về Thiên-chúa giáo muốn ngăn trở không cho họ đến gần đại-tá, sự rắng họ phản không việc người về Thiên-chúa giáo yêu cầu được độc lập. May sẽ quan võ Hoa-kỳ can thiệp vào mới yên đi được người về Hồi-giáo. Viên giáo chủ Hồi-hồi ở Sulu có trình với đại tá rằng dân về Hồi-giáo muốn ở dưới chủ quyền dân Tây-ban-nha, nếu Phi-luật-tân được độc lập, mà họ phải ở dưới quyền dân Thiên-chúa giáo, thì họ sẽ quyết chiến với dân Thiên-chúa giáo.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chú : Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Việc nước ở Nhật
Việc chánh-trị

Sau một cuộc hội nghị quan trọng của quan thủ-tướng, quan thượng-thư tài-chánh và quan thượng-thư giao-thông, thì tòa nội-các quyết nghị chống lại những lời công-kích về việc đăng cái ảnh của ông Cas-ly tên Rabekuretsu phạm tội mưu hại những người trong hoàng tộc, vì đăng phản-đối muốn đổ tội việc ấy cho tòa nội-các. Cánh vì đăng quan thẩm-trưởng chấn là trong kỳ hội-đồng nay mai tất sẽ phải bãi hạ nghị-viện. Cứ như cái tình thế ngày nay, thì cái chương trình sửa tòa nội-các không thể thi hành được.

(Iadopavif)

Tin Saigon

Saigon ngày 1er Septembre

Đầu xảo tơ kén

Sáng hôm nay cuộc đấu xảo tơ kén hàng năm của tỉnh Gò-định đã khai hội. Có quan quyền tổng-đốc ở đấy. Năm đầu số cuộc đấu xảo có 5 tủ, lần kỳ này có 40 tủ, thì biết rằng bấy nay đã gây được nhiều kết quả, và chừng rằng nghề tằm tang ở Nam-kỳ mỗ mang rất là ích lợi cho dân bản xứ, về khí hậu và điền địa ở Nam-kỳ tiện lợi, thì nghề ấy làm tất có lời.

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ	27 độ
15 giờ	30 độ

Giá thóc gạo :

Gạo hạng nhất, một tạ	11 . 10
nhì,	10 50
ba,	10 00
Thóc hạng nhất,	5 70
Cấp ngô	5 10

Giá bạc. — Kể từ ngày 2 Sept. 1926, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 12 f. 75

Giá giấy quốc-trái.
Ngày 17 Août 1926

5 %	hoàn dần	831.90
5 ½ %	hoàn dần	841.70
4 fũ	Vĩnh viễn 1917	461 60
6 %	» 1918	451.35
5 %	» 1920	641.90
5 %	hoàn dần 1920	691.35
4 %	» 1925	951.00

Ngày 1er Septembre 1926

3 %.	vĩnh-viễn 501.45
5 %.	1915-1916 541.16

Tin tàu. — Tàu *Hanoi* mang thư đi Hongkong đến ngày thứ năm 2 septembre hồi 15 giờ ở Haiphong sẽ khởi hành qua Fakhoi, Hoi-hao và Fort-Bayard.

Thư từ ở Hanoi sẽ đem xuống Haiphong hồi 10 giờ sáng ngày hôm ấy bằng thủy phi cơ.

Tin nước. — Nước vẫn xuống chậm.

Mực nước sông Hồng-hà ở Hanoi tự 6 giờ chiều qua, tới 6 giờ sáng nay, nước xuống được có 13 phân tây.

Nước sông Thái-bình cũng xuống chậm.

Chỗ vỡ bên Gia-lâm nước vẫn chảy mạnh. Nhưng người ta cũng vẫn làm khẩn riết.

Chỗ vỡ Hạ-lão (Tứ-kỳ) việc hàn khẩu xem ra vẫn khó-khăn lắm.

Chỗ vỡ Lực-điền, nước chảy mạnh lắm. Tuy là miền nam tỉnh Hưng-yên lại lại bị nặt. Nước trắng xóa một màu ! Dân tình khổ cực vô cùng

Sáng ngày 22 tn. đê Ngũ huyện khẩu (Bắc-ninh) cũng vỡ, vỡ địa phận làng Đông-xá. Thế là về hạt huyện Yên-phong cũng bị nước ngập cả.

Tỉnh Hải-dương lụt hết. Có tin rằng một người dân bà chửa, chạy lụt, vì đói quá, đi ngắt ngưu rau muống về luộc ăn cho đỡ đói, chẳng ngờ ăn phải chất độc. Chẳng nhẽy xuống sâu, cũng bị chết đuối nốt ! Thảm chưa !

Ở Phả Lạng-Tương cũng ngập. Trong nhà giấy thép nước ngập tới 25, 30 phân tây.

Các đường sau này ngập, ô-tô không đi được :

Đường 70 nghĩa là ở trong khoảng đường thuộc địa số 6 (Bắc-Giang) và đường số 11 (Lai-châu).

Đường số 78 trong khoảng Công-nguyên đến Quảng-xuyên nghĩa là trong khoảng đường số 22 đến đường thuộc địa số 1.

Quan Toàn-quyền Varenne tại Xiêm. — Chiều ngày hôm thứ bảy, quan Toàn-quyền Đông-dương, và phái-bộ đi thăm các nơi của hội Alliance française.

Buổi chiều X'êm-la-hoàng, và hoàng-hậu cũng đã tọa tại bộ sứ-thần nước Pháp một tiệc trà tức có 70 vị. Dự tiệc có quan Toàn-quyền và Varenne phu-nhân, quan sứ-thần Wilden và phu-nhân, nhiều vị hoàng-thân, nhiều vị thượng-thư, và nhiều vị thượng quan Xiêm-la, cùng là các vị chánh-phái bộ ngoại-quốc. Đến khi dọn tỉnh nước, quan sứ-thần Wilden có đọc diễn-văn. Xiêm-hoàng đáp lại.

Hồi 22 giờ, hoàng-tử An Nagor Savarga thượng-thư bộ Chiến-tranh có đặt lễ nghênh-tiếp phái bộ tại dinh nghỉ.

Ngày chủ-nhật, theo như lời quan thượng-thư bộ thương-mại và giao-thông mới, thì phái-bộ và các quan thượng-thư sẽ từ Korat khởi hành ở Bangkok hồi 9 giờ đi xe hỏa cho đến trên sông Ménam, do một máy Daydé ở Paris làm để gửi sang. Lúc trở về quan thượng-thư có đặt tiệc khoản đãi tại Paya hai Palace. Quan thượng thư sẽ đọc diễn-văn. Quan Toàn-quyền Varenne đáp lại.

Hồi 15 giờ, phái-bộ đáp một chiếc tàu chiến Xiêm-la, lễ nghi trọng thể, để ra đáp tàu Pháp trở về.

Ở TAM-ĐẢO ĐÃ VỀ

Y-khoa bác-sĩ Sarraihbé

Số nhà 5, phố Thợ-nhuộm, Gây nói 395

Xét-nghiệm máu-mủ, đờm-rãi, phân, nước tiểu, bằng kính hiển-vi.

Chữa bệnh ho lao, bệnh giang-mai, bệnh sốt, bệnh đau dạ dày, đau ruột, bệnh đàn-bà và trẻ-con, vân vân.

Nói được tiếng Annam, không phải dùng thông-ngôn.

Thứ ba, thứ năm, thứ bảy khám bệnh từ 4 giờ đến 6 giờ 30 chiều.

Trừ ngày chủ-nhật, còn ngày nào cũng từ 9 giờ rưỡi đến 12 giờ trưa, có thể ngày và giờ cho bệnh-nhân đến chữa. 5654

TRUNG BẮC HỌC HIỆU

Phố Nhà-thờ (Rue G. Lambert) số 22. Máy nói số 150

Hiệu-trưởng : PHẠM-HUY-LỤC

Đến ngày thứ sáu 3 septembre tường học lại khai giảng như thường, nghĩa là một ngày học hai buổi : Sáng từ 7 giờ 30 đến 10 giờ 30, chiều từ 2 giờ 30 đến 5 giờ.

Học phí các lớp mỗi tháng thứ sau này :

Lớp đồng-ấu và dự-bị. . . . . 2 $ 50

Ba lớp trên là sơ-đẳng, trung-đẳng và cao đẳng. 2 ,00

Buổi tối quán có lớp riêng dạy những học-sinh đã có bằng Sơ-học cùng những người chưa có bằng mà sức ngang với bậc sơ-học.

Học phí mỗi tháng : 3 $ 00

Đơn xin học phải gửi đến Trung-Bắc Học-hiệu, số 22 phố Lamblot và đính theo một tờ giấy khoa-sinh.

Học trò nào không có giấy cũ nhà đưa đến thì học-hiệu không nhận.

Quan Toàn-quyền Varenne về Pháp. — Đến ngày 4 octobre này, quan Toàn-quyền Varenne cùng qui phu-nhân lênh điệt là về Marseille để p tàu về Pháp. Có MM. Carrère chánh văn-phòng, Beck tổng sự tại văn-phòng, Dupuch, chánh sở giao-thiệp với các bào quân, Clerc chánh phòng thư-ký riêng và thầy quân đại-ký Berlioux cùng về với ngài. Còn M. Trillat quân-ly văn phòng thì ở lại Đông-dương.

Quan Tổng sự Robin về Saigon. — Đến thứ năm 9 Septembre này, quan Thống-sứ Robin sẽ về Saigon để dự kỳ họp hội-đồng chính-phủ chứ không ở lại như tin đã đăng trước. Quan Tổng-sự sẽ ở luôn Saigon chờ có lệnh quan Toàn-quyền Varenne rồi mới trở về Bắc.

Muốn bán một cái nhà số 86, Bd Carreau (đường Phố-nhỉ). Hỏi tại Luật-sư Mourlan số 40, Bd Gambetta (đường hàng Cỏ, Hanoi. 5.864

AI MUỐN HỌC TIẾNG PHÁP MỘT MÌNH ?

Nếu mua quyển LA LANGUE FRANÇAISE EXPLIQUÉE EN ANNAMITE của ông Nguyễn-hoài-Đình, Nguyễn-Điền và Nguyễn-bá-Phổ. Giá 0 $ 80 ở xa thêm 0 $ 20 cước.

Viết thư cho M. Nguyễn-hoài-Đình trường Yên-thành, Hanoi. 5.867

CHỈ CÓ MỘT THỨ THÔI

Thuốc đau mắt vàng rất công-hiệu mà quý-khách đã hoan nghênh bấy nay thì ở trên lọ thuốc phải có biên rõ « *COLLYRE JAUNE selon la formule du Dr Canaux* ».

Thuốc cũng vàng, giấy gián lọ cũng vàng mà giấy học cũng vàng, các quý khách nên đòi hàng được như thế thì mới khỏi nhầm. 3002

Le PARFUM des HUMANITÉS

(Sỡ-Kỳ THANH-HOA)

Soạn-giả : E. VAYRAC

Dịch-giả : NGUYỄN-VĂN-VĨNH

Viên chữ Tây và chữ Quốc-ngữ đều nhau, giá mỗi quyển. . . . 2 $ 00

Chữ Tây riêng hoặc chữ Quốc-ngữ riêng, giá mỗi quyển . . . . . 1 . 00

Ở các tỉnh, xin dính thêm tiền cước gửi

Recommandé : 0 $ 20 thứ 2 $ 00 và 0 $ 20 thứ 1 $ 00

BÁN TẠI BẢN-QUÁN

Bắc kỳ nhân-dân đại-biểu viện. — Ngày 31 août 1926, hồi 11 giờ, sau khi quan Thống-sứ và các quan khách đã ngồi ra về rồi, thì ông nghị-trưởng Ng-hữu-Cự đệ trình Hội-đồng bản thảo hai bức điện-tín sau này, được hội đồng biểu-tình đồng thanh ưng chuẩn.

Điện-tín lên quan Toàn-quyền

Nhân-dân đại-biểu viện Bắc-kỳ họp tại Hanoi ngày 31 août 1926 được vinh hạnh xin quan Toàn-quyền Varenne chứng lòng tận trung tận thành đối cùng Đại-pháp dân-quốc và ngài, lại tỏ ngài làm ơn chuyển đệ lên quan Thuộc-địa bộ Tổng-trưởng và đức Giám-quốc tấm lòng kính phục.

Điện-tín lên quan Thuộc-địa bộ Tổng-trưởng

Được tin quan Toàn-quyền Varenne sẽ phản bộ qui-quốc, các nhân dân đại biểu Bắc-kỳ kính xin đức Giám-quốc và quan Thuộc-địa bộ Tổng-trưởng, sau khi quan Toàn-quyền Varenne xong việc sống còn tại cho sang trọng nhiệm Đông-pháp để thưởng cái chính sách rất hay sẵn nghĩ và cần các tiền quan như là quan Sarraut và Maurice Long đã khởi thủy.

Cuộc lạc quyên giúp dân bị lụt. — Ngày hôm qua bản quán đã đăng mấy hàng nhưng ông có nhau trong hội đồng cứu tế mới lập mà quan bảo sĩ Le Roy des Barres làm hội-trưởng, vậy đồng bào ta ai có lòng thương xót đến những người bị lụt không có cơm ăn không có áo mặc thì xin gửi tiền cho hội ấy hoặc những ông nào mà hội ấy đi quyên.

∴

Hội-đồng cứu-tế các dân bị lụt Bắc-kỳ nhận việc thu và phát tất cả tiền bạc hay vật thực gì để cứu các dân bị lụt ở Bắc-kỳ, do hội-đồng cứu tế ở các tỉnh lụt làm trung gian cho. Hội-đồng có lời kính cáo cùng các hội-đồng, các tư-nhân nào đã nhận được tiền hay vật thực gì các thứ về việc ấy thì nên cho Hội biết để xem nhận lấy nên gửi đi đâu. Từ giờ trở đi phàm bao nhiêu những tiền nong quyên được, đều phải ký tại nhà Đông-pháp ngân-hàng bên việc khoản « *Cứu trợ các dân bị lụt Bắc-kỳ* »

Trụ sở của Hội-đồng cứu tế tại Sở y-tế Bắc-kỳ, số 56 phố Richaud, Hanoi.

Đường xe lửa Hanoi — Nacham. — Vì nước lụt, nên chuyến xe lửa số 11, 12, 13 và 14 đường Hanoi đi Nacham phải đi đò ở chỗ km. 51.

Phàm các hàng và đồ hành-lí mỗi cái nặng quá 40 kgr. thì ở Hanoi đi Nacham, không nhận quá gare Phủ-lạng-thương và ở Na-cham về Hanoi thì không nhận quá ga Kép.

Lính khố xanh Hanoi hộ đê. — Nay sắp cho đội lính khố xanh Hanoi một số tiền là 60 đồng để chi về công hộ đê vân vân.

Lại một hội thể thao nữa. — Hội thể-thao « *La Lance* », nay đã thành lập theo như điều lệ đã đính theo nghị định quan Thống-sứ cho phép.

Tại ga xe hỏa và bến tàu thủy. — Ngày hôm nay, 2 septembre 1926, số người đi lại ở ga xe hỏa và bến tàu thủy như sau này :

Tại ga xe hỏa

Số người đến :	103 người	Âu
	1885 —	Á
Số người đi :	53 —	Âu
	1955 —	Á

Tại bến tàu thủy

Số người đến :	11 người	Tình
	667 —	Nam
Số người đi :	3 —	Tình
	340 —	Nam

Tình-địa ba đào. — Tối thứ bảy và tối chủ nhật sau đây là ngày mồng 4, mồng 5 septembre tại rạp Cải-lương Hý-viện hàng Bạc sẽ diễn tấn bịch « *Bình-địa ba đào* » của ông Á-nam Trần-tuấn-Khải soạn để lấy tiền cứu giúp các dân bị lụt. Các tay tài-tử diễn giúp lịch thời đã có lời hứa nặng ông đồng đều tận sự tại các công sở, vì nhiệt tâm cứu giúp anh em trong nơi nước lâm, nên không quản công phu khó nhọc sẽ trổ tài thi hoa để hiến ba con một cuộc mua vui vì nghĩa.

Ba con ta còn ai là không biết cái tình cảnh điêu-linh của đồng bào hiện đương chìm đắm trong nơi cát đợi sông vài, hỏi nào it hiền nay đã có nhiều người ra tay bố bào để cứu giúp, nào là quyên tiền, nào là dẫn hát, kẻ chẳng thiếu sai. Tuy vậy mong mỏi tấc kẻ cứu muôn trùng đục, chẳng là chưa thấm vào đâu, ai là là cả lương tâm đối với cảnh đó không phải đau lòng rơi lụy. Vậy nếu ai rằng, đến bây giờ nhà tử thiện ta sẽ lấy lòng nghĩa cả, cổ động trong đám bà con anh em bảo nhau kẻ ít người nhiều, bớt chút tiền tài bắt phí công đến dự cuộc cho đông, thì cái quả phúc ấy thực không tả xiết được chừng nào lắm.

Trong hai buổi hát ấy tiền chi thu được bao nhiêu sẽ xin đăng lên báo chương để đồng nhân công lắm và xin cử mấy ông đi đến mặn bị lụt phát ngay cho các nạn dân.

Trong khi hát không quyên tiền

CÁC NHÀ DÙNG ĐỒ ẢNH NÊN BIẾT

Vì hiện hào chế Montès, 54 phố Paul Bert, Hanoi mua nhiều, và mua được rẻ, nên hiệu ấy lại có thể bán được các chất Hyposulfite de Soude, Bisulfite de Soude, Sulfite de Soude, Hydroquinone, và tất cả các thứ dùng vào nghề ảnh, theo giá rất rẻ.

Viết thư mà hỏi giá.

Đá bóng giáp đồng-bào bị lụt. — Tối về ông hội-trưởng hội thể-dục Stade-Hanoien vừa nhận được tin phúc-đáp của quan Thống-sứ và quan Đốc-lý bảo cho biết rằng hai ngài rất lấy làm vui lòng về việc nghĩa-sử sắp sửa thiếu-niên và đã cho hai hội được tự do hành động các công việc, cốt phải đứng có điều ẩm mưu và dị nghị về sau. Quan Đốc-lý lại vui lòng đến chủ-tọa cuộc chơi hôm ấy cho được trọng thể. Qui hóa thay !

Về việc in vé và các thiệp mời các qui-quan và các thân-hào thành-phố, tôi có đến nói chuyện với ông Nghê-tử-Hạ ở phố hàng Gai, ông rất vui lòng mà in giúp 6000 vé và 200 thiệp mời, gọi là giúp vào cái công cuộc của anh em đồng loại, sau là thêm được một số tiền cần-cơn để cứu vớt lấy anh em ở chốn ba-đào bể-khổ. Số tiền không có là bao, nhưng tấm lòng sốt-sắng và nhiệt-thành về việc nghĩa sửa ông Nghê-tử-Hạ cũng đáng nên khen.

Các anh em đồng-bào ta ơi ! Nào ai là phần-tử của quốc-dân, xưa nay vẫn tự phụ là con rồng cháu tiên, ta nên nghĩ đến câu « người trong một nước thì thương nhau cùng », Cái khổ-rạng ở nơi vỡ đê, trong các báo đã tả rõ-ràng-thật rõ ràng, nào cha mất con, vợ mất chồng anh mất em, con không có ăn, có không có mặc, đương cảnh màn trời chiếu đất mà cam trách ông xanh kia sao khéo cợt cầu. Nào ai là chẳng sẵn lòng thương người hoạn nạn, ta nên nghĩ đến câu « người trong một nước thì thương nhau cùng ». Cái khổ-rạng ở nơi vỡ đê, trong các báo đã tả rõ-ràng-thật rõ ràng, nào cha mất con, vợ mất chồng anh mất em, con không có ăn, có không có mặc, đương cảnh màn trời chiếu đất mà cam trách ông xanh kia sao khéo cợt cầu. Nào ai là phần-tử của quốc-dân, xưa nay vẫn tự phụ là con rồng cháu tiên, ta nên nghĩ đến câu « người trong một nước thì thương nhau cùng ». Cái khổ-rạng ở nơi vỡ đê, trong các báo đã tả rõ-ràng-thật rõ ràng, nào cha mất con, vợ mất chồng anh mất em, con không có ăn, có không có mặc, đương cảnh màn trời chiếu đất mà cam trách ông xanh kia sao khéo cợt cầu.

Vì thế các hội-viên hai hội thể dục chúng tôi nghĩ trăm phương trăm kế, tay cầm cái không có đàn mà cứu giúp anh em, chỉ có cách trổ tài về thể-dục để hiến đồng-bào mà mong rằng số 6000 vé lúa đến tay cũng hết cho là thiêu, mỗi số có một bão, ai là người giàu hàng nghìn hàng vạn chẳng mua được mỗi người vài chục vé. Ôi ! đã thương nhau ta phải giúp nhau, con chim lìa tổ linh nỡ nào rời đàn đau cứu, con ngựa đau cỏ thà không ăn cỏ, ấy là lẽ cái nghĩa mèn chẳng rượt mãm, chị ngã em nâng, nếu ai cũng đem một tấm lòng-sẻ-chia-tấm, cứu tai tuất nạn lẫn nhau, thật mới không hổ với ông thần lương-tâm, mới hết nghĩa-vụ làm người.

Nguyễn-văn-Bảo
Hội-trưởng, thay mặt ban trị-sự hội Eclair kính cáo

PHIM ẢNH TÀU !!! TRUYỆN TÀU !!!

Người Tàu đóng trò !!!

Của đại hiệu làm phim ảnh ở bên Tàu gửi sang đem chiếu tại rạp

FAMILI CINÉMA

Phố hàng Buồm Hanoi

Bắt đầu từ thứ tư 1er đến thứ sáu 3 Septembre 1926

Chương trình thứ nhất

Một chuyện ái-tình rất hay và làm trò rất vui

Số 56

BẮC-TÔNG

Dương-gia-tướng

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

LỜI HỒI XXI

Lại nói chuyện khi trước *Tống Thái-tôn* thường đem việc sự bàn với *Triệu-phò* thì *Triệu phò* tâu rằng :

— Tiên-đế đã thiêm, bệ-hạ nên lại làm một lần nữa. Vậy lời thề kim-quĩ, không kẻ-xiết phải cẩn-thận.

Từ bấy giờ *Tống Thái-tôn* có ý muốn lập con. Đêm khi bị trọng-bệnh không tỏ bày được, mới gọi bọn *Khâu-nhân* và *Bất-vương* vào để dặn bảo-sự.

Tống Thái-tôn nói :

— Tiên-đế đem thiên-hạ giao cho ta qui-tại trong lúc nước loài nhàm thấy, ngày nay ta lại xin đem ngôi báu này trả lại *Bất-vương*, để khỏi phụ cái di-mệnh của tiên-đế khi trước.

Bất-vương tâu rằng :

— Bây-giờ thánh-thể bệ-hạ (tức *Thái-vương*) đã khỏe, lòng người đều mến bệ-hạ, không ai còn dám dị-nghị. Ngày nay bệ-hạ chỉ nên nghĩ gìn long-thể, bệ-hạ-thần quyết không bao giờ dám nỗi ngôi vua, xin cứ lập *Thái-vương* là phải.

Tống Thái-tôn trầm lặng hồi lâu, rồi hỏi *Khâu-chuẩn* rằng :

— Nhà ngươi hãy nói cho ta nghe : Bây giờ nên truyền ngôi cho người nào ?

Khâu-chuẩn tâu rằng :

— Bệ-hạ sĩ thiên-hạ chọn vua, không nên bàn với *Khâu-bá*, cũng không nên bàn với thừa-tướng, chỉ nên tự mình nghĩ xem người nào xứng đáng thì lập mà thôi.

Tống Thái-tôn nói :

— Nay *Bất-vương* đã không chịu nối ngôi thì nên lập *Nguyên khân* làm thái tử-lắc.

Khâu chuẩn cúp lạy mà chúc mừng rằng :

— Bệ-hạ sĩ thiên-hạ không ai bằng cha. Nay bệ-hạ đã cho thiên-hạ thì xin bệ-hạ nên phải quyết-đoán mau mau mới được.

Tống Thái-tôn lại bảo *Bất-vương* rằng :

— Thiên-hạ nay là nhờ lòng thiết được. Nhà-ngươi nên lấy ơn ta, giữ gìn thiên-đình Tiên-đế thường nói : « Mối nào đứng có chính-ta cũng ta làm cho mình người thoái lui chớ thiết tha muốn để bà, nên gắp có tiên gian-thần làm loạn quốc-chính thì nhà ngươi được quyền xử-đoán. Và *Dương nghiệp* còn nói người con là *Dương-chiêu-chiêu*, người ấy sau này tất có thể chép loạn, nhà ngươi nên trọng dụng.

Bất-vương cúp lạy xin vâng mệnh.

Tống Thái-tôn thăng-hà. Thọ được năm mươi chín tuổi. Bấy giờ là tháng ba niên hiệu *Chí Đạo* năm thứ ba. Các quan văn-võ triều-thần tập *Thái-vương Nguyên khân* lên ngôi ở *Phụng-thiên-điện*, tức là vua *Chân-tôn hoàng đế*.

Khi các quan triều-thần làm lễ triều hạ xong, *Tống Chân-tôn* truyền sắm sửa đủ *Lễ thị làm hoàng-thái-hậu*, phong *Linhcơlin Tống Thái-tôn* ra *Sơn lăng*, phong *Dương hoàng hậu* làm *Đông-cung hoàng-thái-tử*, *Lý-kim-ngô* làm *Kim-ngô-tướng-quân*. Lại sắm phong *Bất-vương làm Khánh-vương*, còn các quan triều-thần làm lễ thăng thưởng theo thứ tự được lần lượt thăng thưởng.

Ngày hôm sau, quan thừa-tri chính sự là *Tống Sỹ-thường* tâu :

— Kẻ hạ-thần đội ơn đức tiên-đế, làm quan đã lâu ngày, chưa có dịp gì tỏ lợi cho tiên-đình, xin bệ-hạ cho về hưu-thần được từ chức về làng chỉ để bệ-thần kể lão-sâm-sỉ thôi.

Tống Chân-tôn nói :

— Ta mới lên ngôi, đang mong có các quan cùng giúp-đỡ, Có sao nhà-ngươi lại muốn bỏ ta mà về ?

Tống-kỳ nói :

— Triều-đình sắp tăng thêm gì các bậc thanh qui, khu-khu một kẻ tiểu-thần này, dẫu cho từ về, phỏng có quan-hệ là bao !

Tống Chân-tôn thấy *Tống kỳ* có ý khẩn-thiết cố xin, bấy giờ mới chuẩn-tâu. *Tống-kỳ* lạy ta lui ra. Cách mấy hôm sau, bọn *Lễ-mông-chính* và *Trương-tử-hiền* sàng dâng biểu xin từ chức, *Tống Chân-tôn* đều thuận cho cả. Từ bấy giờ các việc trọng yếu trong triều-đình, việc gì cũng giao cả cho quan khu-mật-sứ là *Vương khâm xỉ Soán*.

Lại nói chuyện *Bất-vương* ở trong triều lui ra, bỗng thấy một người đánh xe dâng tờ cáo-trạng, kêu có việc oan-ức.

Bất-vương hỏi rằng :

— Nhà-ngươi là ai ?

Người ấy nói :

— Chúng tôi là con người thợ-bạc họ Hồ. Hồm trước tiên-thần-sư gọi thân-phụ tôi vào trong phủ, bảo làm cái mâm rượu *Uyên-ương-hộ*, để định mua hại điện-hạ. Cách mấy hôm sau, không thấy thân-phụ tôi về, tôi hỏi nên có là, mới biết được rằng quan *Vương khu-mật sự việc ấy kết-hộ*, để đến nỗi thân-phụ tôi ở trong phủ rồi. Thế thì sự oan-nhũng này tôi còn biết kêu đâu cho được, dám xin điện-hạ soi xét.

Bất-vương nghe nói, nổi giận mà rằng :

— Tử-hôm đặt tiệc mời ta uống rượu, ta đã hơi có ý nghi, sao thấy *Vương-khâm* đứng bên, hết-sức giảng giải về việc ấy, cho nên ta chẳng nghi chi. Ai ngờ quả nhiên có cái lòng thâm-độc ấy !

Bất-vương truyền lấy người lạng vàng ban cho người ấy, và nhận tờ cáo-trạng, lại quay xe vào trong triều. Bấy giờ *Tống Chân-tôn* đang cùng quan khu-mật-sứ là *Vương-khâm* bàn việc ở nơi thiên-điện.

Bất-vương đi thẳng vào tận nơi mà tâu với *Tống Chân-tôn* rằng :

— Kẻ hạ-thần ra đến ngoài ngõ-môn, có nhận được một tờ cáo-trạng tố-giác việc *Vương-khâm* mưu giết tiên-thị bọn họ *Hồ*, vậy phải vào tâu, để tùy bệ-hạ trên chỉ phán.

Tống Chân-tôn nghe nói, giật mình kinh sợ mà rằng :

— *Vương-khâm* thường ở luôn bên cạnh ta, khi nào lại có việc ấy, xin vương-huynh chớ nghe lời những điều gian-nhân.

Bất-vương cười mà tâu rằng :

— Muu giết tên thợ-bạc là vì có muốn hại kẻ hạ-thần này. Kẻ hạ-thần này vẫn một lòng trung-thành, cớ sao bệ-hạ lại nghe lời kẻ-nhàm-bàng mà toan hại đến anh em cốt-nhục trong nhà. Nếu không nhờ cái linh-thiêng của đức *Thái-tổ hoàng-đế* thì xã-tắc đến ra thế nào. Kẻ hạ-thần này có ý muốn làm vua thì thật không đợi đến ngày nay vậy.

Vương-khâm tâu rằng :

— *Bất vương* muốn đứng quyền-thần ăn hiếp kẻ hạ-thần này, cho nên mới nói như thế, chứ có lẽ nào kẻ bị giết oan, hãy lâu không tỏ-rõ, mà đợi đến khi bệ-hạ đã lên ngôi vua, hãy giờ mới đến cửa ngọ-môn để cáo-bậy thiên-tử ra !

Tống Chân-tôn nhưa biết phân bào ra sao thì *Bất-vương* nổi giận, tay rút cái kim-giản, đánh thẳng vào giữa mặt *Vương-khâm*.

Vương-khâm tăng tránh không kịp, bị cái kim-giản fy trúng vào đỉnh mũ, mũ ở fy đầm-đìa, tóc thì hoảng hốt bỏ chạy. *Bất-vương* lại hầm hầm đuổi theo.

Tống Chân-tôn thấy vậy, với vàng xuống thềm can ngăn *Bất-vương* mà rằng :

— Thôi thì thôi sự nỗ ta là hết, xin vương-huynh hãy tha cho hắn một phen !

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
ĐEO TAY
BỌC VÀNG
Máy nhỏ-nhẹ, 15 phân-kính
Mặt số kim có phát ánh-quang
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá . . . . . 11 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert, — HANOI
3011

Gải-lương
Hí-viện
RẠP HÁT MỚI
42, Phố Hàng Bạc, Hanoi
Tối thứ năm 2 Septembre
MỘT CỬA MỘT CON
Sự tích rất hay, lại có lắm giọng hát chèo nghe rất thú-vị.
Tối thứ sáu 3 Septembre
LÊ THẦN ĐỒNG
Sự tích nước nhà có nhiều câu đối rất hay, vui trò đẹp lớp mà lại buồn cười!
Tối thứ bảy 4 Septembre và chủ-nhật 5 Septembre 1926
Hát giúp dân bị lụt
diễn kịch
« BÌNH ĐỊA BA ĐÀO »
(A-Nam Trần-tuấn-Khải soạn)
Các viện tòng-sự các công sở diễn

NHÀ BÀ-CHUÔNG
TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi
Muốn chữa khỏi các bệnh về đường tiểu-tiện thì nên dùng thuốc :
ABLENNOL
là thứ thuốc chữa bệnh lậu rất thần hiệu.
Chế toàn bằng chất : Santalol
chất : Salol
và chất : Uroformine
Giá 1 $ 20 một hộp

Dépuratif Ribal
Thuốc tẩy huyết và tiêu độc
1 thuốc này rất hiệu, rất có tiếng, nên thành ra một thứ thuốc rất quý. Dùng trị bệnh ngoài da rất hiệu.
Giá tiền : 1 $ 30
Pommade Ribal
Làm cho đỡ đau, trừ trùng độc, làm cho lên da, dùng để trị các bệnh lở, và các bệnh ngoài da. 1 thuốc ấy dùng phụ vào với thuốc Dépuratif Ribal.
Giá tiền : 0 $ 80
BÁN TẠI HIỆU BÀO-CHẾ
L. BLANC
51, phố Paul-Bert, Hanoi
3006

NHÀ BÀ-CHUÔNG
TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi
Bệnh đi rửa xưng da dầy, đau dạ dầy, ăn không ngon, ngủ không yên, khó tiêu. Có thể sinh ra các bệnh khác nữa.
Muốn khỏi các bệnh ấy thì nên dùng thuốc :
Elixir Tridigestif
có các chất Pancréatine, Diastase và Pepsine.
Giá mỗi chai : 1 $ 40
Có bán tại : Nhà Ba chuông, Hanoi
3001

Ngạch Học-chính. — Các viên giáo học thí-sai tập-sự có tên sau này đều được thăng giáo-học thí-sai hạng tám :

MM. Đào-vĩ-Thông, Nguyễn-Quỳnh Trần-v-Cầm, Vũ-tá-Bích, Ng-đình-Hồng, Nguyễn-văn-Cẩn, Bùi-đình-Sung, Lưu-thinh-Trực, Đinh-đức-Lan, Đỗ-mạnh-Pha, Mai-văn-Quý, Phạm-xuân-Tăng, Giang-đình-Cang, Đỗ-huy-Mão, Vũ-huy-Tiến, Vũ khắc-Thương, Nguyễn-tiến-Duyên, Hoàng-công-Mỹ, Ng-v-Mỹi, Ng-Hiếu, Đỗ-quang-Lâm, Vũ-khắc-Mẫu, Phạm-v-Bột, Phạm-Trâm, Ng-v-Ân, Ng-v-Mỹ, Ng-v-Cần, Ng-văn-Boàn, Ng-v-Mậu, Đặng-đình-Hường, Đinh-trọng-Hoàn, Ng-ngọc-Bảo, Bùi-đức-Vinh, Ng-đình-Chuyên, Lê-đức-Nhương, Đinh-hữu-Dinh, Ngô hữu-Phác, Ng-v-Sử.

Mmes Lê-thị-Liên, Nguyễn-thị-Sửu, Melle Trịnh-thị-Minh.

* * *

MM. Đỗ-v-Lang, Ngal-trọng-Canh, Đặng-v-Hoa, Ng-Đình-Thân, Ngô-đức-Lang, sau học-sinh lớp sư-phạm Hanoi và Nam-định, nay đều được bổ làm phụ-biện ngạch Học-chính, lương mỗi tháng 22 $ 50.

Ngạch y-tế — M. Ng-văn-Luyện, y-sĩ thí-sai hạng tư, được nghỉ 6 tháng, kể từ ngày 1er octobre 1926 trở đi.

Ngạch ký lục. — M. Phan-hữu-Tín, ký-lục tương ngạch, hạng nhì, ở Lạng-sơn, được nghỉ phép 6 tháng.

Ngạch lâm-chính. — M. Ng.-yên-Gy, tá sự chuyên môn tại sở Kiểm-lâm ở Yên-bay nay được phép nghỉ 20 ngày.

Di trường. — Trường sơ đẳng Tu lan, huyện Việt-yên, tỉnh Bắc-giang trước ở làng Tu-lan, nay di sang làng Lang-chang.

Trường Sơ-đẳng La-mai, huyện Gia-khánh, tỉnh Ninh-bình, trước ở làng La-mai, nay di sang làng Gián-khẩu.

Lịch năm 1927 của bản quán sắp in. — Xin kính-cáo để các nhà thương-công-thương cùng các tư gia xa gần biết là lịch năm 1927 của bản-quán sắp bắt đầu in, vậy ai muốn mua 1 năm hay mua lẻ thì xin lên đến bản-quán mà chọn các kiểu vẽ kẻo chậm ra thì các kiểu vẽ đẹp người ta trọn hết mất.

Sau đây bản-quán xin thử in ngày mồng một Tết ta sang năm ra làm mẫu để các ngài xét thì đủ biết lịch của bản-quán rõ ràng tiện lợi hơn các thứ lịch khác là thế nào :

Giá lịch của bản-quán bán như sau này :

Từ 50 trở lên. . .	0 $ 35 một
Từ 10 đến 50 . . .	0 40 »
Từ 1 đến 10 . . .	0 45 »
Tiền cước.	0 25 »

Các ngài ở xa, muốn mua lẻ tưởng nên rủ nhau mua chung cho nhẹ tiền cước thì hơn.

Ai muốn hỏi gì, xin cứ viết thư về cho ông Quản-lý nhà in bản-quán như sau này :

M. Bùi xuân-Trạm
61-63, Rue du Coton, Hanoi.

AI LÀ NGƯỜI BẮC KỲ
CŨNG CẦN PHẢI BIẾT !

Một quyển sách có 3 đạo nghị-định của quan Thống-sứ Bắc-kỳ :
1° Ngạch thuế-thân ở Bắc-kỳ sửa đổi lại.
2° Việc khẩn đất ở miền trung-du và thượng-du Bắc-kỳ.
3° Ngạch thuế điền-thổ sửa đổi lại.

Mỗi quyển . . . . 0 $ 15
Tiền cước thường . 0 , 05
Tiền cước Recommandé thêm . . . . . 0 , 10
Thư và mandat gởi cho :
M. LÊ-NGUYÊN-ÚC
61-63, Rue du Coton
HANOI

Mở trường. — Kể từ ngày 1er septembre 1926 trở đi, tại Nhã-nam, phủ Yên thế (Bắc-giang) mở ra một trường nữ-học Pháp-Việt.

Kỷ hào hội viên. — M. Nguyễn-văn-Phẩm, được cử làm kỷ-hào hội-viên tỉnh Phú-thọ, trong hạn 3 năm, đại biểu cho dân phủ Lâm-thao.

Dịch trâu bò. — Tại địa hạt làng Đông-nỗ, huyện Đông-kỳ (Thái-nguyên) nay có dịch trâu bò.

Vào chốt hành nghề. — Theo giấy ủy-quyền của quan dự thẩm Hanoi sẽ mở thêm để cho xét vụ việc thị Cầm Bình là người Tàu 16 tuổi ở Đáp-cầu chết một cách khả nghi.

Tù nặng. — Vừa rồi sở mật thám có cho giải một tên phạm là Nguyễn-văn Y ra là ga thi trong khi đi đường nó trốn mất. Nay còn đang xét về việc ấy.

Đổi giấy khai sinh. — Từ ngày có nghị-định cấp tiền phụ cấp cho vợ con các viên chức ở Hanoi và Hải-phòng đến giờ, không mấy ngày là không có người xin tên ấn cho sửa đổi lại các giấy khai sinh của trẻ con. Nguyên là xưa nay việc khai sinh cho con trẻ không mấy nhà là cẩn thận, khi có việc thì mới rồi rít đi khai, hoặc là đã khai rồi mà lại sửa đổi lại.

Ăn cắp. — Ng-thị-Khang 16 tuổi, quán làng Đông-nhân bị thua là ăn cắp một chiếc xuyến của Mme Ng-thị-Huệ tức Cội-Hai ở 6 quan trường cũ số nhà 15, tại đã bị bắt. Ng-thị-Liên 24 tuổi, thợ kim hoàn số 33 phố hàng Bạc cam về việc mua chiếc xuyến ấy, đã đòi hỏi, xong thì đã được tạm tha.

Ngựa xe cộ. — M. Prieur, ở phố hàng Bún số 8 đến sở Cẩm khai rằng hôm qua vào hồi 6 giờ chiều, khi đi xe đạp qua phố Maréchal Joffre thì bị một cái xe hàng đụng phải, và bị thương bên tay trái.

Trẻ lạc. — Lê ri Sam, đi ô, nhà ở phố Fellacuin số 41 đến sở Cẩm khai có một đứa con gái tên là Tai-Bé 12 tuổi bị lạc từ ngày hôm qua chưa thấy về.

Xe đạp cần ai ? — Một cái xe đạp hiệu Daring số 8438 thấy tứ ở trên hè có ở phố hàng Long, đem về sở Cẩm đã ngoài ga đã được hơn mười hôm nay chưa thấy ai đến nhận thì đã đưa lên bóp hàng Đậu.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Mấy nhà thanh-lâu lậu. — Mấy nhà thanh-lâu lậu ở giữa phố Đường cát đã khiến cho dân phố phải phàn nàn vì nỗi chúng làm huyên-náo phiền nhiễu quá, đến nay chúng lại càng sinh tệ hơn thì khiến cho dư-luận phẫn-hận nhiều lắm. Thiết tưởng thành phố đã có một phố riêng cho những hạng nhà hàng đó ở, thì sở cẩm nên nhiều luật thi hành, chứ lẽ đâu lại để cách cho ai ! Xin hỏi ???

Thảm trọng. — Sáng ngày 27 août ở vỉa tả ngạn sông Cửa cấm cách 300 thước tây, chỗ gần nhà thương Binh-đông, người ta thấy một cái xác đàn con gái tên là Ng-văn-Cuông 11 tuổi. Lập tức sở Cẩm phái người lại biên khám rồi về sau có thân-nhân kẻ bắt hạnh lại nhận xác về mai-táng.

Tường đổ. — Đêm 28 rạng ngày 29 août một bức tường cao độ 2 thước, dài 10 thước ở số nhà 2 phố Lê-lợi bị con gió thổi đổ, may không việc gì đến, người, xét ra bức tường ấy là vì ở phía trong lại có một lượt tre nữa nên nặng quá hễ sau gió đổ lối đi.

Thuyền đâm. — Người Khách tên là A'-Khoai 37 tuổi, chủ tàu « Ying-nam » của hiệu Hang Wo ở số nhà 95 phố Khách lại sở Cẩm trình rằng : đêm 27 rạng ngày 28 août tàu Ân đi đến Kinh-vang thuộc tỉnh Kiến-an thì vì đâm một chiếc thuyền chở đá nổ. Trong chiếc thuyền bị rái có năm người chèo đò bơi bám cả vào chiếc xuống của tàu « Ying-nan » thả xuống với rồi đưa cả về tỉnh Kiến-an.

Bắt trẻ mới để làm gì. — Ng-thị-Vinh, 25 tuổi bị bắt giải vào tòa án về tội bỏ trộm một đứa trẻ mới đẻ.

Giải ra ngoại châu. — Ngày hôm qua linh cảnh-sát bắt được bốn tên ăn mày đi lang-thang trong thành-phố thì điện cả về sở cẩm để giải ra ngoại châu.

Xe đạp trẻ con. — Tạ-như-Xương 24 tuổi, làm tây-phái sở Công-chính đem lại nộp sở cẩm một chiếc xe đạp trẻ con đựa ở hàng rào trước cửa sở ở phố Jules Ferry.

NAM ĐỊNH

Lợi binh công. — Ngày 30 août, tại nhà máy sợi, một phần thợ thuyền lại đình công.

Những người chủ-động việc đình công ấy cố sức vận động cho ai nấy cùng ở lì tại làm nữa.

PHÚ-THỌ

Bán công mà hóa bán phải người. — Vừa rồi M. Rafin đi bán, đi ăn bữa cơm ở nhà hàng, chẳng ngờ lại bán phải một người bồi. Người bồi bị thương, đã lập tức đưa vào nhà thương để điều trị.

PHU-LANG-THƯƠNG

Tin mừng. — Vừa tiếp tin có Tạ-thị-Bảo 23 tuổi, lính đi cụ Điền-sơn, đẹp duyên cùng ông Đỗ-đức-Phán 25 tuổi, giáo học bực thành chung tại trường Bảo-hộ Hanoi.

Lễ cưới làm tại tỉnh Bắc-ninh ngày 1er septembre 1926.

Bản-quán có lời mừng đôi bên tân gia-nhân bách niên giai lão.

CỦA LÀM NÊN NGƯỜI

Tôi có mấy phương thuốc đã kinh-nghiệm thực-hành rồi, Chuyên trị đàn bà kém-hoi, muộn sinh hay là bệnh thai-lậu (thai-lậu là đương có mang lại thấy ra huyết.) Đoan quyết rằng chữa không khỏi thì trả lại tiền. Và có đủ mặt thuốc gửi đi các tỉnh xa tức thời bách bệnh.

Ai biết trọng lấm thân nghìn vàng, xin đến nhà số 18, hiệu Thành-Tế, phố hàng Thiếc Hanoi mà lấy thuốc. 5867

TIN NƯỚC LÊN XUỐNG

Trên sông Hồng-hà

	1er Sept. hồi 6 giờ	1er Sept. 18 giờ	2 Sept. hồi 6 giờ
Lao-kay	77.69	77.84	77 79
Yên-bay	29.41	29.51	29 61
Việt-trì	13 75	13.65	13 60
Hanoi	8.79	8 60	8.47
Vạn-yen	7.35	7 35	6.85
Hòa-bình	6.40	6.21	6.06
Tuyên quang	7.30	8 70	9 20
Phú-đuan	21.98	22.18	21.78
Phú Yên-bình	1.40	2.69	3 80

Trên sông Thái-bình

	1er Sept. hồi 6 giờ	2 Sept. hồi 6 giờ
Thái-nguyên	23.50	22.00
Lâm	6.35	6 80
Phả-lại-thượng	6.17	6.18
Đáp-cầu	5.90	5.97
Phả-lại	4.71	4.81

NHÂN DỊP BẠC CAO
Không đâu có hàng rẻ bằng

Biên ít vốn một nhiều được lời hàng Tây gửi sang những mặt hàng sau này : Giày vải tây đủ kiểu bền, đẹp, Giày vải tây Bao gai Bạt Xanh, Đục Tím, bao rẻ, bao mới, đều có cả. Hộp tôi tại vỉa bán các thứ : Nước Hoa, Sáp Thơm và Bát Mộc hiệu « EDAC ». Khăn đẹp giá tiền bao tây, vào mùa tôi mua được nhiều hàng thứ hàng trên này rẻ lắm. Sẽ giá bán giờ với ít tây thường trước, tôi mới không bán lời 15 $. vì hai giá được bao nhiêu nói xin kiểu cho gai-khách hết cả. Quảng-khách chiếu-cố đến mua hàng ở bản hiệu sẽ hết chịu, ở xa thì gửi, nhưng gửi qua ngày, bảo cái dịp này chẳng lại có nói hoài mà không mua hàng trên này hay sao. Mme. Khiêu cảo.

ĐỒ-LONG số 11, Rue des Vermicelles Yen-Xuan-Kiều số 11, Khối hàng nội-hàng Hanoi

Trung Bắc kỳ Nam-sản Công-ty
(Rừng Bảo-đại, Rừng Phố-cát, Rừng Hà-cương)
Chính sở tại Hanoi, 53, Phố hàng Bông
Điện-thoại số 150

CUỘC THI ANH
GÓ LIM KÊ ANH HÀ-CƯƠNG, tối có tiếng, cái cây từ 7 tấc trở lên để làm cột nhà.
RỪNG NỨA và các thứ lâm sản nước Nam.
Có xuất-sản tại Bắc-cạn, Tuyên-quang, Bắc-ninh

SÁCH LUẬT
Quan phó Binh-lương, A Dejean de la Bâtie, giáo-sư trường Cao-đẳng Đông-pháp, mới soạn một bộ luật sau này :
1° QUỐC-TẾ CÔNG-PHÁP (Droit international publie) giá. 2 $ 00
2° QUỐC-TẾ TƯ-PHÁP (Droit international privé) giá. 2 . 00
3° HÀNG-HẢI PHÁP-LỆ (Droit maritime) giá. . . . . 1 . 50
4° THƯƠNG-LUẬT HỌC (Droit commercial) giá. . . . 3 . 00
(Tiền cước gửi đi các tỉnh, tỉnh ngoài)
Bộ luật này, soạn toàn bằng chữ Pháp cả
Bán tại bản-quán

VỆ-SINH-BÁO
Direction : 59 Rue Paul-Bert -- Hanoi — Téléphone N° 96
Tòa báo VỆ-SINH đến nay đã nhận được ngót một vạn bức thư xin gửi cho báo biếu không. Vậy chỉ nay mai là hết số báo biếu không và Bảo-quán không nhận giấy xin nữa. Vậy ngài nào còn chưa gửi tên đến thì nên kíp gửi, kẻo muộn.
Này làm số mới, vậy ngài nào xưa nay vẫn nhận được báo, cũng cứ viết thư về cho thì mới có tên, và sau mới còn có báo biếu gửi đến.
Cho tiện việc vào sổ, xin các ngài viết thư thật vắn-tắt, và cốt nhất là biên tên và chỗ ở cho rõ.
Ở gốc bức thư, xin để lo tên lính các ngài ở vào nữa, để khi đến nơi xếp ngay thư lính nào vào tỉnh ấy cho tiện.
VỆ SINH BÁO
3002

MUỐN ĐỠ TỐN TIỀN
Muốn cho quần áo được trắng trẻo và thơm tho : Các ngài nên mua Savon « HIỆU ĐẦU THỎ » (Le Lapin) là một thứ sà-phòng rất tốt, không hao, đã nổi tiếng ở khắp cõi « Đông-pháp » này :
Ở Hanoi và các Hiệu tạp-hóa lớn các tỉnh đều có bán.
Mua buôn xin hỏi Hiệu Đắc-Bằng, N° 72, phố hàng Bồ Hanoi.
Giây nói số 341
P. S. Sà-phòng hiệu « ĐẦU THỎ » này đã duyệt tại Tòa, hàn-hiệu giữ độc-quyền, cấm không ai được làm giả.
3051

SÁN-NHIỄN-ĐÀI Rượu bổ-đào:
TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG
Tối thứ năm 2 Septembre 1926
HIỆP PHỤ THÀNH TIÊN
Tích này rất nhà làm quan tham sắc. Lại có mấy vai đào kép thảm rất ai oán.
Tối thứ sáu 3 Septembre
TỰ QUAN NHẬN PHU
Có vai Hà-sinh là người du hiệp đánh lộn cậu công-tử rất buồn cười, sau bị nạu được bốn con gỡ cho.
Tối thứ bảy 4 Septembre
MẪU TỬ ĐOÀN VIÊN
Là tích ông Giáp-Hải ở Bát-tràng, gặp công-chúa thủy-cung, sau đã nhận được mẹ. 3008

GƯƠNG SOI các kiểu : chữ-nhật, bau-dục, miếng-chảnh, lục-lăng, vân vân. . . vào tủ áo, bàn rửa mặt, gương treo.
KÍNH vào « PARE-BRISE ».
Auto đủ các kiểu.
Xin viết thơ cho hiệu :
TRỊNH-XUÂN-NGHĨA, 7 Rue du Chanvre, Hanoi lấy giá. 3058

NHÀ BÀ-CHUÔNG
TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi
Trong những độ trời nóng, thời tiết thay đổi, thường gây nên bệnh sốt rét.
Mắc bệnh sốt rét, thường sốt ho, nhức đầu, đau ở khớp xương.
Muốn trị bệnh sốt rét, chỉ có một thứ thuốc, là :
Cachets du Docteur Rascol
0 $ 80 một ống sáu cachets

Tại hiệu CHARMEUSE
Phố Liên-trì, số 43, HÀ-NỘI
(Cuối đường hàng Kèn, bên tay phải, sau Hội-chợ)
CÓ BÁN :
Các thứ mũ đàn-ông, đàn-bà, trẻ-con ; — tất tay, tất chân, khăn quàng cổ ; — áo đàn-bà, con-gái ; — tạp hóa ; — giầy đàn-ông ; — khăn bàn, khăn ăn, khăn mặt, khăn tắm, khăn giải giường ; — các thứ vải ; — áo sơ-mi đi lễ, người lớn, trẻ-con, áo sơ-mi cellular, áo-ngủ ; — đồ chơi ; — kẹo ; — rượu Champagne ; — nước-hoa ; — vòng-hoa, vân vân.
Hiệu « CHARMEUSE » BÁN THEO GIÁ QUAN TIỀN TÂY RẤT RẺ.
3054

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chẳng không như có mấy thứ thuốc về những hình lẻ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to!!!

Các thứ rượu nho càng ngày càng thấy nhiều mãi ra, nhưng xét ra thì chỉ có thứ « Tonique Tonkinois » là có giá-trị hơn cả vì rượu ấy bao giờ làm cũng rất là cẩn-thận, đã từng được sắc chỉ của quốc-vương Đại-nam và Ai-lao ban khen.

Vậy như thế, thì các ngài cũng chỉ nên dùng thứ rượu ấy và nên nhớ kỹ lấy cái dấu hiệu của thứ rượu ấy.

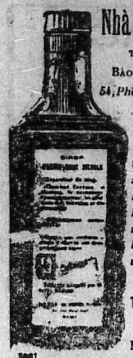
Rượu này đã kế-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả ! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được ! *Giá bán rất rẻ : 2 $ 25 một chai lớn ; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tinh-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI
Xin xem kỹ các cáo-bạch của bản-hiệu ở trang thứ tư từ bộ này.
3007

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Nhà Ba-chuông

TỨC LÀ HIỆU
BÀO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Thay huyết xấu. Trị bệnh mất máu, khi huyết suy yếu, thân thể mỏi mệt gầy còm, hay vì kém huyết sinh ra ho phổi, làm cho hay ho vật.

ẤY LÀ:
THUỐC NƯỚC
BỔ HUYẾT
MÁU BỔ 1$ 40

3007

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được Lão biết rằng: tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy cáo liệt quí ông nào mua thì gởi tiền cho; bổ không có tiền gởi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. Mua báo thì tính từ về mùa hoặc một tháng tùy ý mua.

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống, Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Rất thuốc bột

SUDOL

thì tức khắc tuyệt nọc

RÔM-SẢY

Lúc đang ngứa ngáy khó chịu được rắc thuốc Sudol thì thấy dễ chịu lạ thường, mà sau rôm-sảy không mọc lên được nữa.

Thuốc này quý vô cùng, mà giá lại rẻ.

Một hộp lớn: 0$50

Bán tại hiệu Bào-chế
CHASSAGNE
Số nhà 59, phố Tràng-tiền
HANOI

Nhà-xanh

Buổi vàn-minh cải-lương chế-tạo,
Đăng mấy lời kính-cáo đồng-bang
Hà-nội số 6 hàng Ngang,.
Chính hiệu Nam-thịnh bán hàng rẻ thật
Trong nhà có cả thợ may,
Mới mượn người cắt ngày giấy khéo
Tùy lòng khách lấy xanh-lơ, [chỉ
Theo được như ý chẳng hề có sai.
Hai xuân cho chỉ hai vai,
Bầu được phẳng cả chẳng hoài hông chi
Cổ-đòm cổ-đọn một khi,
Vân-minh mặt mới cổ thì lại cao.
Kính trình quý-khách đồng-bào
Muốn mặc đẹp đẽ thì vào may qua.
Lời nói chẳng dám sai ngoa,
Chắc rằng có đến may qua mới tường
Tôi trông quí-chức đi đường,
Nhiều ông mặc áo vai thường vận siêu
Chẳng qua nhiều chỗ làm liều,
Vậy xin kính cáo mấy điều thực ngôn
NAM-THỊNH Tailleur
Số 6, phố hàng Ngang (Hanoi)
Kính-cáo

3023

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU

(hiệu đầu nai)

Thuốc này thực đáng làm nổi danh tiếng cho người bào-chế ra, vì hiện đã dùng khắp trong các nhà thương và các nhà nuôi người ốm ở bên nước Đại-pháp. Thuốc này ngày nay ai ai cũng đã biết tiếng, mà lấy làm quí hóa, lấy làm tin dùng, vì là một thứ thuốc có giá-trị đặc-biệt. Hãy xin kể các thứ bệnh mà thuốc này có thể chữa khỏi: bệnh suy nhược của đàn ông, đàn bà; bệnh thở thần của con gái đến thì; bệnh yếu đuối trong khi thai nghén, trong khi cho sữa cho con bú; bệnh mệt nhọc quá về sự làm ăn, bệnh ngủ ngắn, bệnh đau lưng, đặt gân, vân vân.

Chỉ dùng vài lọ thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu nai) thì các bệnh ấy thuyên khỏi.

Ở các hàng bào-chế lớn đều có bán cả.

3045

Thuốc hiệu
ASPIRINE

DES
USINES DU RHÔNE

là thuốc để uống trị những bệnh: Nóng lạnh, sổ mũi, rêm mình các chứng rất lớ
Nhức đầu, nhức óc, nhức răng Đau mình, đau mỏy, đau lưng Nhức gân cốt, trật đả.
có bán cùng trong các nhà bán thuốc
Phải đòi hỏi
cho đúng hiệu "USINES du RHÔNE" mới chắc thuốc tốt, tinh trong và thiệt hiệu-nghiệm

3001

Một cái diệu-pháp trừ bệnh

Trong đời người ta, những điều nên sự nhất là những chứng đau xoàng mà giai, những nỗi một nhọc hơn tức hàng ngày vì những chứng ấy làm cho chân huyết suy đi, gân cốt kém đi, hại cho cơ thể hơn là những tật bệnh lớn.

Vì vậy, nhiều gia quyến kia, mỗi khi người lớn hay trẻ con trong mình không được khỏe mạnh, thì người ta thường dùng thuốc Pilules Pink. Thuốc ấy nguyên bổ huyết, bổ gân, rất tốt cho lục phủ ngũ tạng và trong có đủ các chất dùng cho người yếu rất tốt.

Hiện nay muốn giữ cho bệnh tật khỏi làm đau đớn, thân thể mệt-nhọc mà muốn hồi-phục lại, và cứu khỏe muốn giữ gìn cho tráng-kiện, thì không có thuốc gì công-hiệu bằng thuốc

PILULES PINK

Thuốc Pilules Pink, hiệu bào-chế nào cũng có bán.

UỐNG RƯỢU QUINQUINA

PHẢI TÌM THỨ HIỆU CON VOI

(Quinquina Edouard Dubonnet & Labussière)

飲之強健益壽延年

Thứ ấy mới bổ
Rất thơm ngon!

Bán tại: L'Union Commerciale Indochinoise et Africaine Haïphong, Hanoi, Nam-định, Bến thủy, Thái-bình, Yunnanfou, Tourane, Huế, Qui-nhơn, Nha-trang, Đông-hới, Thu-xá, Saigon, Pnom Penh.

007

Cách chế-tạo tối-tân của Pháp

HOTCHKISS

Một cái kiểu độc-nhất vô-song. — 12 mã-lực. — Về đường lịch-sự và về đường cơ-khí cũng hơn các kiểu có tiếng nhất thế-giới, mà lại hơn các kiểu khác về đằng giá rẻ và về sự tinh-vi của các lối chế-tạo Pháp.

Vừa có những tính-chất hay của các kiểu xe nhỏ và các kiểu xe lớn.

ĐÓ LÀ KIỂU XE:

« LE JUSTE MILIEU »

Xưởng xe ô-tô BOBILLOT

3010

Dù các ngài đau dạ dày đến thế nào mặc lòng, hễ dùng:

Thuốc bột Saint André

thì sẽ thấy kiến hiệu tức thì.

Các sự đau đớn đã tiêu tán đi, các ngài lại được khỏe mạnh như thường.

Thuốc bột Saint André

lại chữa các bệnh như là:

Đau tỳ vị, bệnh dầy, bệnh ợ chua, vân vân...

Giá bán: 0$85 một lọ

Hỏi tại hiệu Bào-chế
CHASSAGNE
99, Rue Paul Bert, Hanoi

3002

NHÀ BÀ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Những người xanh bủng, huyết kém, nhất là con gái, những người đau mới khỏi, những người bị ngã nước mới khỏi nên dùng thuốc:

Peptonate de fer MONTÈS

Trước mỗi bữa cơm chính ăng mấy dọt.

Giá tiền 0$50

3001

Hiệu bào-chế J. BLANC

L. BLANC kê-nghiệp

Lập từ năm 1886, ta thường gọi là hiệu thuốc Lập-lăng ở phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) số 31, Hanoi-Tonkin

Giây nói số 59

NÊN ĐẾN ĐÓ MÀ HỎI:

ELIXIR HISTOGÉNIQUE. — *Thuốc nước. Một chai:* 1,25

GRANULÉ HISTOGÉNIQUE. — *Thuốc hạt. Một chai:* 1,25

Đều là thuốc trị bệnh lao, bệnh ghịp và các bệnh đau phải rất hay, người lớn trẻ con đều dùng được cả.

SIROP D'HÉMOGLOBINE SOLUBLE. — *Thuốc trị bệnh hao mòn xanh xao rất là thần hiệu. Mỗi lần trước khi ăn cơm uống 3 hay 4 muỗm. Một chai:* 1,25

COUTTES HOTAL, Circulation du Sang. — *Thuốc làm cho mạch máu chạy đều. Một chai:* 0,80

COCA KOLA COCA. — *Rượu bổ để cho những người ốm ở đàn bà ở cữ. Một lítre:* 2$40

Trước khi ăn cơm uống một cốc con.

ELIXIR HISTOGÉNIQUE. — *Thuốc nước. Một chai:* 1,25

GRANULÉ HISTOGÉNIQUE. — *Thuốc hạt. Một chai:* 1,25

Đều là thuốc trị bệnh lao, bệnh ghịp và các bệnh đau phải rất hay, người lớn trẻ con đều dùng được cả.

SIROP D'HÉMOGLOBINE SOLUBLE. — *Thuốc trị bệnh hao mòn xanh xao rất là thần hiệu. Mỗi lần trước khi ăn cơm uống 3 hay 4 muỗm. Một chai:* 1,25

COUTTES HOTAL, Circulation du Sang. — *Thuốc làm cho mạch máu chạy đều. Một chai:* 0,80

Ai ở xa có cần hỏi gì cứ viết thư về, bản-hiệu xin trả lời ngay. Tiền gửi hàng phiền người mua phải chịu.

3003

COLLYRE JAUNE

SELON LA FORMULE DU
DOCTEUR CASAUX
DIRECTEUR DE L'INSTITUT OPHTALMOLOGIQUE
PROFESSEUR A L'ÉCOLE DE MÉDECINE DE L'INDOCHINE

THUỐC CHỮA MẮT CỦA QUAN Y KHOA BÁC-SĨ CASAUX

Giám-đốc nhà thương chữa mắt hàng Gà, Hanoi, đã kinh-nghiệm mà chế ra để chữa cho người Annam.

Kiến hiệu lạ thường — Không sót
Để lâu không hỏng — Rẻ tiền

Giá một lọ có cả ống nhỏ rọt. . . . . 0$20

ĐỘC QUYỀN BÁN TẠI:
PHARMACIE CHASSAGNE
59, Rue Paul-Bert, Hanoi

3082

VÌ MÙA MƯA

Sang Lào phải đi lối Đông-hà

CÔNG-TY PHẠM-VĂN-PHI

Có các đường chạy thơ ở phía bắc Trung-kỳ

LƯỢT ĐI
Đông-hà cứ thứ ba chạy lên Laobao ngủ, sáng hôm sau đi đến Savanakhet đáp chuyến tàu thủy sang Vientiane.

LƯỢT VỀ
Savanakhet sáng sớm thứ hai chạy đến Schepour ngủ, chiều hôm sau tới Đông-hà.

Mỗi chủ-nhật chạy có một chuyến, các quý-khách ai muốn đi xin đánh giây-thép cho biết trước hai mươi bốn giờ để bản-ty liệu xếp xe cho đủ.

Đường đi Huế và Yên-lý đi Nghĩa-hưng ngày nào cũng có xe chạy, xin lấy vé trước một ngày.

Lối đánh giây thép: PHAMVANPHI.
Vinh, Đông hà, Yên-lý, Thakhek hay là Napé

3023

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

PHỐ PAUL-BERT. — HANOI

ĐỒ DÙNG TRONG VỤ VÀO HỌC

VỞ HỌC TRÒ 36 trang có kẻ ngang và kẻ ô. Mỗi quyển:	0$04
VỞ HỌC TRÒ « Incroyable » 50 trang. Mỗi quyển:	0$06
COMPAS có quản bút và bút chì:	0$08
BÚT CHÌ ĐEN « Le Français ». . . . Một tá:	0$36
BÚT CHÌ CÁC MÙI « Ennegé ». . Một bao 6 cái:	0$17
TỰ VỊ « Larousse ». In năm 1923	2$90
MUSETTE bằng da 31 c/m.	0$92
NGÒI BÚT « Sergent-Major » . . . . Một hộp 100:	0$40
HỘP ĐỰNG bút có vẽ có khóa.	0$40
TÚI SÁCH bằng da, 37 × 26.	1$30
BỘ ĐỒ dùng cho học trò, túi da hoa đá, 14 cái có dạo con.	2$10

3005

BỊNH ĐAU MÁU - MỎN MỎI YẾU MỆT HƯ NHƯỢC MẤT KHÍ SỨC LIỆT MỎI GẦN CỐT

Các quí-vị mệt sức, nhọc lòng nhọc trí, mất gan dạ, không muốn làm chi hết. Có làm chuyện vì thì càng nặng coi khó. Ăn uống không ngon, tối ngủ chẳng yên, lần lộn hay có chiêm bao thấy đều quái gở. Trí thấp lộn xộn, quên trước quên sau, mất tin cậy lấy mình, lo hệ hoài, tưởng đến chuyện nào thì cũng buồn. Tuy vậy chớ không hề chi, vì là trong mình mệt mỏi xốn xan yếu nhiệc, nếu nhờ uống thuốc ngọt

L'ÉLIXIR ZIDAL

của quan inroug-y OMNÈS

thì Khoẻ mạnh, sức lực hườn sanh đủ cả.
Nhờ thuốc ấy, mà gân cốt êm ái hết bứt rứt, ngủ an giấc, ăn uống biết ngon, Trí hóa sáng lại, hết lo hết sợ. Mình chắc ý biết tin cậy lấy sức mình Trí thức có lại, nghĩ xa thấy rõ, sức lực có thêm gân chuyện bằng mười, việc chi coi làm cũng đã.

Giá mỗi ve: 11 fr. 50

Có sách nhỏ chỉ biểu rõ đủ điều, có lời bình nhơn và inrong, y khan nhận chắc, gởi thơ hỏi hãng Spécialités Neurologiques du Dr Ballan, 11, Boulevard de Strasbourg, PARIS

CÓ BÁN CÙNG CÁC NHÀ THUỐC

3048

Imprimerie du Trung-Bắc-Tân-Văn
Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Les misérables

DE VICTOR HUGO

(Suite)

DEUXIÈME PARTIE

COSETTE

LIVRE PREMIER

Waterloo

I

Ce qu'on rencontre en venant de Nivelles

L'an dernier (1861) par une belle matinée de mai, un passant, celui qui raconte cette histoire, arrivait de Nivelles et se dirigeait vers la Hulpe. Il allait à pied. Il suivait, entre deux rangées d'arbres une large chaussée pavée ondulant sur des collines qui viennent l'une après l'autre, soulèvent la route et la laissent retomber, et font là comme des vagues énormes. Il avait dépassé Lillois et Bois-Seigneur-Isaac. Il apercevait, à l'ouest, le clocher d'ardoise de Braine-l'Alleud qui a la forme d'un vase renversé. Il venait de laisser derrière lui un bois sur une hauteur, et, à l'angle d'un chemin de traverse, à côté d'une espèce de potence vermoulue portant l'inscription : *Ancienne barrière n° 4*, un cabaret ayant sur sa façade cet écriteau : *Au quatre vents. Echabeau. café de particulier.*

Un demi-quart de lieue plus loin que ce cabaret, il arriva au fond d'un petit vallon où il y a de l'eau qui passe sous une arche pratiquée dans le remblai de la route. Le bouquet d'arbres, clairsemé mais très vert, qui emplit le vallon d'un côté de la chaussée, s'éparpille de l'autre dans les prairies et s'en va avec grâce et comme en désordre vers Braine-l'Alleud.

Il y avait là, à droite, au bord de la route, une auberge, une charrette à quatre roues devant la porte, un grand faisceau de perches à houblon, une charrue, un tas de broussailles sèches près d'une haie vive, de la chaux qui fumait dans un trou carré, une échelle le long d'un vieux hangar à cloisons de paille. Une jeune fille sarclait dans un champ où une grande affiche jaune, probablement du spectacle forain de quelque kermesse, volsait au vent. A l'angle de l'auberge, à côté d'une mare où naviguait une flottille de canards, un sentier mal pavé s'enfonçait dans les broussailles. Le passant y entra.

Au bout d'une centaine de pas, après avoir logé un jour du quinzième siècle surmonté d'un pignon aigu à briques contrariées, il se trouva en présence d'une grande porte de pierre cintrée, avec imposte rectiligne, dans le grave style de Louis XIV accostée de deux médaillons plates. Une façade sévère dominait cette porte ; un mur perpendiculaire à la façade venait presque toucher la porte et la flanquait d'une brusque angle droit. Sur le pré devant la porte gisaient trois herses à travers lesquelles poussaient pêle mêle toutes les fleurs de mai. La porte étaient fermée. Elle avait pour clôture deux battants décrépits ornés d'un vieux marteau rouillé.

Le soleil était charmant ; les branches avaient ce doux frémissement de mai qui semble venir des nids plus encore que du vent. Un brave petit oiseau probablement amoureux, vocalisait éperdument dans un grand arbre.

Le passant se courba et considéra dans la pierre à gauche, au bas du pied droit de la porte, une assez large excavation circulaire ressemblant à l'alvéole d'une sphère. En ce moment les battants s'écartèrent et une paysanne sortit.

Elle vit le passant et aperçut ce qu'il regardait.

— C'est un boulet français qui a fait ça, lui dit-elle.

Et elle ajouta :

— Ce que vous voyez là, plus haut, dans la porte, près d'un clou, c'est le trou d'un gros biscayen. Le biscayen n'a pas traversé le bois.

— Comment s'appelle cet endroit-ci ? demanda le passant.

— Hougomont, dit la paysanne

Le passant se redressa. Il fit quelque pas et s'en alla regarder au-dessus des haies. Il aperçut à l'horizon à travers les arbres une espèce de monticule et sur ce monticule quelque chose qui, de loin, ressemblait à un lion.

Il était dans le champ de bataille de Waterloo.

II

Hougomont

Hougomont, ce fut là un lieu funèbre, le commencement de l'obstacle. La première résistance que rencontra à Waterloo ce grand bûcheron de l'Europe qu'on appelait Napoléon ; le premier nœud sous le coup de hache.

C'était un château, ce n'est plus qu'une ferme. Hougomont, pour l'antiquaire, c'est *Hugomons*. Ce manoir fut bâti par par Hugo, sire de Somerel, le même qui dota la sixième chapellenie de l'abbaye de Villers.

(A suivre)

Những kẻ khốn-nạn

Xã-hội tiểu-thuyết, của ông Victor Hugo,
NGUYỄN-VĂN-VĨNH dịch.

(Tiếp theo)

PHẦN THỨ HAI

COSETTE

QUYỂN THỨ NHẤT

Trận Hoa-tiết lô

I

Từ Nivelles mà lại thì gặp những gì.

Năm ngoái (tức là năm 1861) ngày tháng năm được buổi trời nắng-ráo, một kẻ qua đường, kẻ qua đường ấy chính là người kể chuyện này, đi từ *Nivelles* mà lại, đi về phía *La Halpe*. Người ấy đi chân, đi theo một con đường rộng hai bên trồng hai dãy cây, đường thì đắp qua núi, hết đồi này lại lên đồi khác, xuống trăm lần bằng tự-hồ con rồng uốn khúc, sóng biển đương cồn vậy. Người ấy đã đi qua *Lillois*, đã đi qua *Bois-Seigneur-Isaac*. Nhìn phía tây thì nom thấy cái mái gác chuông lợp bằng đá đen, làng *Braine-l'Alleud*, tự-hồ như cái bình đổ lộn ngược. Vừa mới bước khỏi một chỗ bóng cây trên ngọn đồi, giữa chỗ góc một con đường rẽ tắt, bên cạnh một cái cột gỗ đề mục-rát, trên có treo biển đề: *Đây trước là cái giậu số 4*, thì có một cái quán trọ, ngoài cửa có biển đề hiệu là: *Gió bốn bề, Echabeau, hàng rượu của nhà tư-dân.*

Đi khỏi cái quán trọ ấy chừng nửa gó dặm, thì tới một chỗ khe núi, có nước chảy qua một cái cuốn xây ngay ở dưới đường cái. Chỗ bóng cây, tuy rằng thưa mà xanh rì, mọc khắp một bên sườn nổi thì hơi rậm, sang bên kia đường thì thưa dần trên mảnh đồng cỏ, rồi cứ thế lác-đác cho đến tận *Braine-l'Alleud*, phong-cảnh thật là xinh-đẹp.

Ở chỗ ấy, lại có một cái quán trọ, bên đường tay-phải, trước cửa có một cỗ xe tải đỡ bốn-bánh, những cọc để chống cây *houblon* xếp thành một đống, một cái cày, với một đống những cỏ sậy phơi khô bên cạnh một cái giậu, trong một cái hố vuông thì đương tôi với khói lên nghi-ngút, một cái thang bắc bên một cái xưởng cũ tường kết bằng rơm. Một người thiếu-nữ đương nhổ cỏ ngoài đồng, một tờ giấy vàng to, ý chừng là một cái cáo-bạch của phường làm trò nào hay là của cuộc hội làm phúc nào đã xong rồi, đương bay trước gió. Ở ngay chỗ góc quán trọ, bên một cái ao có đàn vịt tha, thì có một cái ngõ đỏ đã khấp-khểnh đi vào trong bụi rậm. Người qua đường đi vào ngõ ấy.

Đi chừng được trăm bước, qua một cái tường xây từ thế-kỉ thứ XV, trên có một cái đầu-hồi nhà nhọn hoắt, xây gạch hàng năm hàng ốp đối nhau, qua hết tường ấy thì đến trước một cái cửa cuốn to bằng đá, đường gờ trên xây thẳng, theo như phép kiến-chúc rất nghiêm về đời vua *Louis XIV*, hai bên có hai cái ô tròn để phẳng. Trước cửa thì kiểu thật nguiêm không có hoa-hòe chi hết, một cái tường bắt góc thước-thợ ngay bên cạnh cửa. Ngay trước cái cửa ấy, trên bãi cỏ thì vứt lông-chông ba cái bừa, các thứ cỏ hoa tháng năm đã mọc qua cả răng bừa. Cửa thì đóng. Hai cánh cửa cũ nát, ngoài có một cái giải sắt đã gỉ.

Mặt trời hôm ấy đầm-ấm sáng-sủa; các cành cây rung-động một cách dịu-dàng phẳn tại gió thì ít, mà phần tại chim thì nhiều. Một con chim, ý chừng khí ấy hăng-tinh tìm mái, cho nên đứng trên cây cao véo-von hót mãi.

Người qua đường cái xuống, nhìn bên chân tả cái cổng, một cái lỗ thông khá rộng, tự-hồ một cái lỗ đạn bắn qua. Giữa lúc ấy thì cánh cửa mở hé, một người đàn-bà nhà-quê bước ra.

Người nhà-quê ấy thấy người qua-lướng, lại thấy đứng ngắm cái lỗ thủng, thì nói rằng:

— Đó là một viên đạn bên quân Pháp bắn vào.

Rồi lại trỏ lên trên mà rằng:

— Còn cái lỗ trên cửa kia, gần cái lanh nọ, là một phát trái-phá to. Trái-phá không suốt được gỗ.

Người qua-đường hỏi:

— Chỗ này tên gọi là gì?

— Đây là *Hougomont*.

Người qua-đường đứng ngay lên. Đi một vài bước, ra nom qua hàng rào xem. Nhìn qua bóng cây thì thấy ở đàng nhơn-giới có một ngọn núi nhỏ, trên ngọn núi nhỏ ấy có một cái gì, nom xa tự-hồ một con sư-tử vậy.

Thì ra người qua-đường hôm ấy tình-cờ đã đi vào trong đất trận Hoa-tiết-lô.

II

Hougomont

Hougomont, đó là một nơi sầu-thảm, đó là chỗ vấp đầu tiên, chỗ vướng thứ nhất, mà cái anh tiêu-phu của Âu-châu, tên là Nã-phá-luân, đến Hoa-tiết-lô đã gặp vậy. Lưỡi búa của người đại-tiêu-phu ấy, đến đó mới gặp một cái sẹo-gỗ to lần đầu.

Xưa kia là một cái dinh, bây giờ là một cái trại. *Hougomont*, nhà khảo-cổ gọi là *Hougomons*. Nguyên cái dinh đó bởi tay ông *Hago, de Somerel* qui-công, đã xây nên, chính ông ấy là người đã xuất của riêng ra mà đặt một ban thờ thứ sáu nữa ở trong nhà dòng *Villers*.

(Còn nữa)

Những hồi cổ đầu, đã in thành bản quyền, một bản chữ Pháp, một bản quốc-văn, bán giá như sau này:

Quyển 1	225 trang, bán.	0 $ 50	*Ở xa phải trả thêm tiền cước,*
— 14	200 —	0 45	*mỗi quyển* . . . . . 0 $ 20
— 15	180 —	0 35	*Cả bốn quyển gửi làm một*
— 16	200 —	0 45	*cái* . . . . . 0 $ 60

Tự do diễn đàn

Lại câu chuyện về ngạch thừa-phái
Mấy lời kể cùng M. Đ. T. Đ.
và M. Á-Hoa

Tôi xem báo Trung-Bắc ra ngày 27 juillet và 1er août thấy hai người thanh-niên mới tỏ thiệt thòi về ngạch thanh-công tranh luận lẫn nhau về nỗi tuyển bổ hơn thiệt. Sự thiệt-hơn nên hay chăng, lời tranh luận sao hay đó, để sẽ dư luận phê-bình không can thiệp gì đến nhà mình mà phải nói cho rằm tai đâu.

Song le trong hai bài đó, M. Đ. T. Đ. và M. Á-Hoa có nhiều đoạn nói sai phạm đến danh dự nhà binh chúng tôi. Nên bất đắc dĩ phải có mấy lời đây ngỏ cùng các ngài.

Như câu ông Đ. T. Đ. nói : « Các bác lính chỉ biết một vài chữ nôm, chỉ biết đề viết và đọc chữ quốc-ngữ mà cũng ngang hàng với ông ». — Như câu của Á-Hoa nói : « Xin chánh phố chỉ bổ cho các lính ra làm thừa-phái hạng năm ở ngoài biên giới, để khi lậm thời dụng về được, nhưng cũng phải thi qua một kỳ thi riêng để lấy đủ chữ nghĩa làm việc ».

Ông Đ. T. Đ. cũi nghe giọng văn ông, chẳng ông thuộc về phái quy-học, nhưng không biết ông về hạng nào mà ông lại dám đem ý kiến ích-ngỉ trong giấng, một thì nhà binh đến thế ! Ông Đ. T. Đ. cũi sao không xét kỹ trong nhà binh, dưới thì hạng lính đã nhiều kẻ về tây học có bằng thành-thung, mà về bản học thì nhất nhì tam trường ; còn trên thì hàng suất đội, chánh phó quản, không những đã phải trải bao nhiêu công lao về đường võ bị, lại còn phải trải bao nhiêu sự chứng kiến về đường văn học. Kia ông Trần-xuân-Lê, nhà binh đấy, mà nay hiện đương sung chức tham-tá Hưng-yên ; kia ông Đỗ-văn-Cẩm, nhà binh đấy, mà hiện nay đương lĩnh chức tri-châu Bảo quang, xưa nay biết bao nhiêu nhà binh đã nổi danh tiếng trên văn đàn. Ở xã-hội ta ngày nay phàm bực có học thức, ai là không nhiều phần cảnh nhà binh. Mà ông Đ. T. Đ. ông là hạng nào, ông lại dám khinh nhà binh như thế biết mấy chữ nôm.

∴

Câu Á-Hoa cũi cần xét nhà binh mới lại nay xưa cách thức thường như cậu đầu xanh non nớt, học hành dở dang, để được cái may mắn gặp thời, bỏ vào ngạch lại, ngang hàng với những bực cựu học khoa-fim thi cậu chỉ nên mừng cho thân cậu, lo cho phận cậu thôi là phải. Cớ sao cậu lại ngông cuồng, buông lời càn dỡ, bỉ báng những bực phụ huynh cựu-học ti ra phải để là tổ ấm, hướng chi cậu lại dám chăm chọc cả đến nhà binh. Cậu Á-Hoa cũi cứ phải cậu thành cấu cho nhà binh chỉ được bổ thừa phái biên-thủy, để cậu được riêng hưởng sự yên vui ở trong châu không ? Chớ bảo rằng : lâm thời dụng võ thì cần ngu xuẩn quái nấu gặp lúc hành đao, thì nhà nước thiếu gì hàng binh lương thường mà cần đến làm lại. — Cậu Á-Hoa cũi cậu thành cấu cho nhà binh phải thi qua một kỳ gì thế ? cậu lại không biết phẩm ở nhà binh mấu khác, muốn cải sang tòng sự ngạch chính-trị, thì bắt kỳ hạng nào đều có phải thi cử đấy ư ? Ôi ! tư tưởng thật hợp hội, mộng luận thật điên cuồng. Cậu Á-Hoa ơi ! ta Biết thì nói... không biết thì đựa một mà nghe ; cậu lại quán đến cả cán fầy ư ?

Sau bắt tôi không rõ ông Đ. T. Đ. và cậu Á Hoa có ác cảm gì với nhà binh mà đám có gan phẩm bình điều bậy điều bạ thế. Nhất là cậu ý kiến thiên lệch, đã hèn, sự giảm giá ngạch lại vì nói lấu có nhà binh. Ô ! tôi thiết tưởng rằng ngạch lại nước nhà xưa nay nếu không có giá trị, thì cái không có giá trị ấy là bởi ai ? là tự đâu ? chớ nhà binh có tội gì mà mới làm kém giá ngạch lại đi.

Ông Đ. T. Đ. cũi ! cậu Á-Hoa cũi ! « Nước trong rửa lão, nước đục rửa chân », Ngạch-lại có giảm giá trị, quyết không liệt tại nhà binh.

Nham-hoa Nguyễn-khắc-Chính
Lục-quân xuất-ngũ
Sung Nam Bắc lưỡng ký binh-giả
đồng-ấu pháp-học trang
giáo-học (Phủ-lạng-thương)

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, thì đổi chỗ ở, nước báo-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho báo-quán xét giấy quán báo, chứng lại thế nào thì báo sẽ cứng vào đấy, và gửi theo hai bản (2 số) bằng tem cũng được) để chỉ vào [illegible]

Bản-quán kính bẩm

Cuộc thi vẽ kiểu nhà của hội Khai-trí

Thi vẽ kiểu nhà ở và kiểu cửa hàng

Ha-thành ta còn có những nhà cổ phố cũ, cảnh với các thành-phố khác trong cõi Đông-Pháp, thật là cổ đặc-sắc lắm. Chẳng may mấy năm gần đây, thiếu ba đun nhau làm những nhà mới, chẳng ra lối kiểu gì cả, làm cho giảm mất cái đặc sắc ấy đi nhiều. Thành phố ngày nay muốn mở thêm phố cho rộng đường đi lại, nên thừa dịp này đề mà ngăn cho cái lối nhà cổ lăng-nhăng ấy không bành trướng ra được và khôi phục lại cái đặc sắc cho thành Thăng long cổ-đô này.

Mục đích của cuộc thi này là để cổ động cho các nhà nghề nghệ vẽ lấy ba cái kiểu cửa hàng thích dụng cho sự buôn bán của người bản xứ, qui mà thể thì vẫn theo về lối kiến-trúc cũ xứ Bắc-kỳ, mà cách xếp đặt, cách bố-trí các bộ) phận lại hợp với hình thức tân thời.

Kiểu vẽ phải theo đúng các điều lệ về vệ-sinh thi-hành trong thành-phố Hà-nội.

Cuộc thi có hai kiểu như sau này :

1. một kiểu vẽ hai cái cửa hàng liền tường với nhau ; — 2. một kiểu vẽ một cái cửa hàng ở góc hai phố.

Hai cái cửa hàng kiểu trên thời bề ngang là 6 và 5 thước bề mặt trước trông ra phố, và 25 thước bề sâu. Mặt sau thời vào cái ngõ hay cái phố nào. Bên tả và bên hữu có tường liền cánh với các cửa hàng bên cạnh.

Mỗi một cửa hàng chia ra các bộ phận như sau này :

1. Mặt trước mở ra phố làm cửa hàng, bên ngoài muốn đặt một loạt cửa cuốn hay không cũng được ;

2. Một gian để chứa đồ hàng.

3. Một gian làm phòng ăn, có bếp và các nơi phụ thuộc ;

4. Một cái sân có xuống và mấy lớp nhà để chứa đựng storage quanh.

5. Nhà xí.

Trên góc thời đặt các pilông cho người chủ hiệu và cả nhà ở.

Người chủ hiệu đây hoặc là nhà buôn-bán hoặc là nhà công nghệ ; Nếu là nhà công-nghệ thời phải có một cái xưởng thợ và các lớp phụ-thuộc.

Các cái kiểu cửa hàng ở góc phố thời bề ngang 15 thước, bề sâu 25 thước. Cửa hàng ở giữa chỗ đầu hai phố giáp nhau, trong hai phố ấy thời một phố nhỏ một phố lớn là bốn 15 thước có trồng cây. Chỗ góc hai phố thời đặt một mảnh tường ngang 0m45, bề ngang ít ra là 6 thước. Lối đặt các cửa hàng Annam ở góc phố thường thiết cách lắm, vì đất bề ngang hẹp quá. Nay định đất rộng hơn để cho có thể về sang cả bên một đường phố nhỏ nữa.

Cửa hàng phải rộng và ốp xát cho có ngăn nắp. Trong phải có sân để chứa đồ hàng, nhà cho đầy tớ, buồng ăn, nhà kếp, nhà xí, v. v.

Trên góc là nhà ở. Nhưng tùy ý người vẽ, muốn vẽ kiểu nhà cao-lâu thì ở trên phải đặt một cái buồng ăn lớn và các buồng nhỏ. Thế là thì không nhất-định là của hàng gì, góc trông ra phố lớn có thể lớn hai tầng cũng được, chay dài trông phía đường nhỏ sâu mười thước (đo từ góc gặt hai đường thẳng tường giáp nhau), còn các trông ra phố nhỏ thời một tầng thôi.

Phải còn chú-ý về cách sắp-đặt ở cửa hàng (có trong ba kiểu), cách đặt các cửa kính thế nào để cho tiện các đồ hàng bày ở trong.

Mỗi cửa hàng phải vẽ mấy bản như sau này :

1. Một bản plan tầng dưới.
2. Một bản plan tầng trên.
3. Một bản coupe.

Các kiểu vẽ phải tính mỗi thước là 0,05 m.

Mặt trước trông ra phố thời mỗi thước là 0,05 m.

Mặt trước phải vẽ thêm một bản *prespective*

Bản vẽ được thưởng thời hội Khai-Trí giữ bản-quyền để sau in thành sách. Tuy vậy kiểu vẽ vẫn là quyền của tác-giả, ai muốn làm nhà theo kiểu ấy phải xin phép và phải trả tiền cho tác-giả theo lệ thường mới được.

Thi vẽ một cái kiểu nhà ga nhỏ

Cũ một công-ti xe lửa ở Bắc-kỳ, muốn làm cái nhà ga mới theo kiểu kiến-trúc của bản-xứ, mở một cuộc thi vẽ kiểu nhà ga nhỏ đặt bên đường xe lửa.

Kiểu nhà ga này phải cho giản dị thích-hợp với sự cần-dùng của nó hòn-xn, mà lại cũng phải có qui-mô cho đẹp mắt.

Phải có các bộ-phận như sau này :

1. Một gian cho hành-khách đợi xe có ghế ngồi ;

2. Một gian làm buồng giấy cho người soát vé, bán vé, có đặt chỗ phát vé và ở (trong lại có một cái buồng ấy thôi) ;

3. Một gian để để hành-lý và hàng hóa, có cái rễ để cân ;

4. Một gian để người ngồi coi việc thường-trực ;

5. Một lối đi để vào trong chỗ (kiểm vé ra vào) ;

6. Một phòng kí-ách,

7. Nhà ở cho người coi sắp ga, có 2 lớp, bếp nước, nhà xí, sân.

8. Một cái mái vẩy ra ngoài chỗ (muốn đặt một hay không cũng được).

Bề ngang thẳng với đường xe lửa không được hơn 25 thước.

Phải vẽ mấy bản như sau này :

1. Một bản *plan* 0 01 cm.
2. Một bản *coupe* 0.01 cm.
3. Ba bản *façade* 0,02 (phải có *perspectives* nữa)

Bản vẽ được thưởng thời hội Khai-Trí giữ bản-quyền để mà in thành sách. Tuy vậy kiểu vẽ vẫn là quyền của tác-giả, ai muốn làm nhà theo kiểu ấy phải xin phép và phải trả tiền cho tác-giả theo lệ thường mới được.

Các việc linh trưng và đấu giá

Ngày 13 septembre hồi 16 giờ. — Tại sở Công-chính Hanoi sẽ đấu giá làm một cái nhà ăn và một cái nhà tắm tại trường Nam Sư-phạm Hanoi.

Giá tiền định là : 16.317 $ 19
Kỹ quỹ tạm : 270,00

Cũng ngày ấy hồi 16 giờ 15. — Tại sở Công-chính Hanoi sẽ đấu giá làm một nhà học bạo cho tỉnh Nam-định.

Giá tiền định là : 22 649 $ 70
Kỹ quỹ tạm : 375,00

Phòng thương mại Hanoi nhận cho đến ngày thứ tư 15 septembre 1926 hồi 15 giờ các giấy đến giá thuê một cái nhà chiên đồ diện tích 450 mètres carrés ở bờ sông Hanoi. Nhà ấy cho thuê hàng năm và cho thuê một phần hay cả phần.

Ngày 27 octobre 1926 hồi 15 giờ. — Tại nhà Thương-chính Hanoi và Saigon gọi linh-trung các sở và giấy in cho các sở Thương-chính trong năm 1927. Tiền linh trung phải khai bằng bạc và bằng xu.

Điều lệ đề tại tòa ba nhà Thương-chính Hanoi và phòng kí-toán nhà Thương-chính Saigon.

Ngày 28 octobre 1926 hồi 9 giờ. — Tại đạo Hải-vận phía Bắc, ở nhà ga Hà-nội gọi linh trung cho các đạo hỏa-xa phía Bắc ở Hà-nội và Trung-kỳ trung-trung ở Tourane.

Lá thư thứ nhất. — Bảy vạn bốn nghìn kilos (74.000 k.) dầu để lau các toa máy.

Lá thư hai. — Sáu vạn sáu nghìn kilos (66.000 k.) dầu để lau các toa máy.

Các giấy má về việc linh trưng này đề tại phòng giấy ông kỹ-sư chánh đạo hỏa-xa phía Bắc (Bureau de l'Ingénieur Chef de l'Arrondissement des chemins de fer du Nord pour Hanoi) và phòng giấy ông chánh ở Hàng-hải (Service Maritime du Tonkin) tại Haiphong.

BÁN ĐẤU GIÁ

Ngày 7 septembre 1926 hồi 9 giờ. — Tại tòa Đốc-lý Hà-nội sẽ bán đấu giá riêng từng lô một : Cả thảy bán 3 lô đất làm nhà điện-tích chừng 1000 *mètres carrés* tại Hà-nội, ở giáp đường Le Gro-de l'Ile, đường Giovanelli, đường Cột-cờ, đường Carnot và phố Lê-gạch (Rue de la Brique crue) là những lô số 92, 93, 94, 95, 96, 97.

Đặt giá mỗi thước vuông là một đồng năm hào.

Các điều-lệ về việc bán đề tại sở Vân-tự số 59 phố hàng Trống, tại phòng thư-ký tòa Đốc-lý và tại sở Công-sản số 9 phố Beiny Hanoi.

Trung Bắc kỳ Lâm-sản Công-ty

(Rừng Bảo-đài, Rừng Phố-vị, Rừng Hạ-cương)
Chính sở tại Hanoi, 98, Phố hàng Bông
ĐIỆN THOẠI SỐ 180

CỦI, THAN,

GỖ LIM XANH HẠ-CƯƠNG, (Rừng Hạ-cương)
sẽ cây từ 7 tấc trở lên đã làm một nhà RƯỢU, NỈA và các thứ làm-sản khác
Hiện có [illegible]
Các [illegible]

TẬP DỊCH PHÁP-VĂN

Le lieutenant Louaut

Avant-hier, je me promenais vers le pont d'Iéna, du côté de Champ de-Mars, il faisait un grand vent, la Seine était houleuse et me rappelait la mer.

Je suivais de l'œil un petit batelet rempli de sable jusqu'au bord, qui voulait passer sous la dernière arche du pont, de l'autre côté de la Seine, près du quai des Bons Hommes

Tout à coup le batelet chavire ; je vis le batelier essayer de nager ; mais il s'y prenait mal.

« Ce maladroit va se noyer », me dis-je

J'eus quelque idée de me jeter à l'eau: mais j'aiquarante-sept ans et des rhumatismes ; il faisait un froid piquant.

« Quelqu'un se jettera de l'autre côté », pensai-je.

Je regardais malgré moi.

L'homme reparut sur l'eau ; il jeta un cri.Je m'éloignai rapidement : « Ce serait trop fon à moi aussi, me disais je ; quand je serais cloué dans mon lit avec un rhumatisme aigu, qui viendra me voir, qui songera à moi ? Je serai seul à mourir d'ennui, comme l'an passé.Pourquoi cet animal se fait-il marinier sans savoir nager ? d'ailleurs son bâteau était trop chargé ».

Je pouvais être déjà à cinquante pas de la Seine,j'entends encore un cri du batelier qui se noyait et demandait du secours.

Je redoublai le pas : « Que le diable l'emporte ' » me dit je; et je me mis à penser à autre chose

Tout-à-coup je me dis : « Lieutenant Louaut (je m'appelle Louaut, tu es un misérable ; dans un quart d'heure cet homme sera noyé et toute la vie tu te rappelleras son cri. — Misérable! Misérable' dit le parti de la prudence ; c'est bientôt dit ; et les soixante-sept jours que le rhumatisme m'a retenu au lit l'an passé. . Que le diable l'emporte ! Il faut savoir nager quand on est marinier ».

Je marchais fort vite vers l'Ecole militaire. Tout-à-coup une voix me dit : «Lieutenant Louaut,vous êtes un lâche. « Ce mot me fit ressauter «Ah ! ceci est sérieux », me dis je ; et je me mis à courir vers la Seine.

En arrivant au bord, jeter habit, bottes et pantalon ne fut qu'un mouvement. J'étais le plus heureux des hommes. « Non, Louaut n'est pas un lâche,non,non ! » me disais je,à haute voix. Le fait est que je sauvai l'homme, sans difficulté, qui se noyait sans moi. Je le fis porter dans un lit bien chaud ; il reprit bientôt la parole....

Qu'est ce qui m'a fait faire ma belle action? Ma foi, c'est la peur du mépris ; c'est cette voix héroïque qui me dit : Lieutenant Louaut, vous êtes un lâche ! Ce qui me trappa, c'est que la voix, cette fois là, ne me tutoyait pas. Vous êtes un lâche ! Dès que j'eus compris que je pouvais sauver ce maladroit, cela devint un devoir pour moi ; je me serais méprisé moi-même, si je ne m'étais pas jeté à l'eau, tout autant que si, à Bienne (en 1814), lorsque mon capitaine me dit : « En avant,Louaut,monte sur la terrasse! » je m'étais amusé à rester en bas.

Stendhal

Thiếu-úy Louaut

Hôm kia, tôi đi chơi ra phía cầu Iéna, về bên Champ de Mars, gió giữ to, sóng Seine sóng đỏ, trông như ở ngoài bể.

Tôi nhìn theo một cái thuyền nhỏ chở cát đầy đến tận miệng, sắp lọt qua dưới nhịp cầu cuối cùng, ở bờ bên kia sông Seine, gần bến Bons-Hommes.

Vụt chốc thuyền bị lật; người chở thuyền cố bơi ; nhưng bơi vụng.

Tôi nghĩ thầm : « Cái thằng vụng bơi này chết đuối mất. »

Tôi muốn nhảy xuống nước,nhưng nghĩ mình đã bốn mươi bảy tuổi, về lại bị đau xương ; giời bấy giờ lại rét buốt.

Sau tôi lại nghĩ : « Thế nào chẳng có người ở bên kia sông nhảy xuống cứu nhau. »

Tôi nói thế, rồi không định nhìn, mà mắt cứ nhìn theo.

Người chở thuyền nhoi lên, mặt nước, kêu một tiếng. Tôi rảo chân đi. Nghĩ bụng : « Ai đã dại gì? khi mình bị sơn đau xương kịch liệt,năm bẹp một xó, nào ai kể nhìn, nào ai nghĩ đến ? Sao thằng khốn ấy không biết bơi, lại đi làm nghề chở thuyền ? Vô thuyền nó chở nặng quá mà. »

Tôi đi xa sông Se ne đến năm chục bước, mà vẫn còn nghe tiếng người chở thuyền nấp chết đuối kêu cầu cứu.

Tôi lại rảo chân thêm lên, tự nghĩ : « Cho nó chết » rồi tôi nghĩ về việc khác.

Bỗng chốc tôi lại tự bảo « Hỡi thiếu úy Louaut (tên tôi là Louaut); anh thật là thằng khốn ; trong một khắc nữa, người ấy chết đuối,thời suốt đời anh không bao giờ quên được cái tiếng kêu của nó đấy ; — nhưng tấm lòng tự-ích lại nói : khốn với chẳng khốn, cần gì; thế không nhớ năm ngoái bị đau xương sáu mươi bảy ngày, nằm bẹp một chỗ..... Mặc cho nó chết. Làm nghề chở thuyền, thì phải biết bơi chứ.

Tôi lết sáo rảo bước đi về ngả bình-vụ học-hiệu. Bỗng chốc có một tiếng hảo tới : « Thiếu úy Louaut ơi, ông thật là một kẻ hèn nhát. » Tiếng ấy làm cho tôi giật mình người lên, và tôi tự bảo : « À không phải chuyện chơi » nói thế rồi tôi lại ba chạy ra sông Seine.

Vừa tới bờ sông, thoắt một cái cởi áo, cởi giầy, cởi quần xong. Lòng tôi vui vẻ vô cùng. Tôi tự tưởng mà tự bảo : Không, Louaut không phải là đứa hèn nhát, không,không.Là thế không có tôi thì người chở thuyền chết, mà tôi cứu được hắn để như không. Tôi bảo người đem hắn vào nằm một cái giường ấm áp chẳng mấy chốc hắn lại nói được.

Cái gì đã xui tôi làm được vậy ? Có lẽ ấy ? Có lẽ ấy là vì lòng sợ sự khinh-bỉ; là cái tiếng nghĩa-khí nó bắt tôi : Thiếu-úy Louaut, ông là kẻ nhát ! Mà cái tiếng ấy, lại có một ít ảnh hưởng tới ý, là nó không gọi tôi là anh nữa : ông là kẻ nhát. Tôi hiểu rằng tôi có thể cứu được người vì sự đại ý, thì việc ấy thành ra một cái nghĩa-vụ phải làm. Nếu tôi không nhảy xuống nước để cứu nó, thì tôi đã sỗ sự khinh tôi cũng như ở Bi enne (năm 1814), khi tôi đứng ở dưới chân thành đất, mà đại-úy kêu lên « Tiến lên, Louaut, trèo lên thành đi. »

M. V. L.

Luận-ngữ cách-ngôn diễn-ca

(Tiếp theo)

48. Tự viết : Nam nhân hữu ngôn : «nhân nhi vô hằng, bất khả dĩ tác vu y», thiện phù !

Thích nghĩa. — Đức thánh nói rằng : người nước Nam có câu nói rằng: người ta nếu không có lòng lâu bền, thì khó lòng làm nổi người thầy cúng, thầy thuốc, nhờ! nói ấy thực là phải lắm.

Lời dịch

Người không tính nết lâu bền,
Muốn làm thầy cúng thầy lang khó lòng.

49 Tự-viết : Bang hữu đạo, ngụy ngôn, ngụy hạnh ; bang vô đạo, ngụy hạnh ngôn tốn

Thích nghĩa. — Đức thánh nói rằng : người quân tử ở đời việc ngôn hạnh phải nên chính đáng, nhưng cũng phải thấy theo thời thế mới được : như gặp lúc bang gia hữu đạo thì đường ngôn luận của mình nên làm cao mà phẩm cũng nên làm cao ; nếu gặp lúc bang gia vô đạo thì phẩm hạnh nên làm cao mà ngôn luận phải nhún nhường mới được.

Lời dịch

Quẫng đời đương lúc thăng bình,
Nói năng phẩm hạnh nên mình làm cao.
Gặp khi đời chẳng ra sao,
Phẩm cao nói phải ngọt ngào mới xong.

50, Tự-viết : Hữu đức giả tất hữu ngôn ; hữu ngôn giả bất tất hữu đức.

Thích nghĩa. — Đức thánh nói rằng : người có đức tất có thuận thảo ở bên trong, anh hán phát ra bên ngoài, tức phải có lời nói, luận hẳn được những nhời hợp với nghĩa lý, nhưng hằng người chỉ có khoa ngôn ngữ tỉ chưa phải là người có đức vậy.

Lời dịch

Người mà đạo đức hơn đời,
Nói ra hẳn được những nhời phải chăng
Người mà liếu lắm vô chừng
Cái điều đạo đức thời đừng trông

MONG

51. Tự-viết : Cổ chi học giả vị kỷ, kim chi học giả vị nhân.

Thích nghĩa. — Đức thánh nói rằng : Đời xưa, đời nay sự học vẫn giống nhau mà dụng tâm thì khác : người đời xưa đi học cốt để phát minh đạo lý, học cốt có ích cho mình ; người đời nay học cốt cầu danh giống với đời, học chỉ vì người ta biết, người đời nay không bằng người đời xưa.

Lời dịch

Người xưa học cốt vị mình,
Mong sao cho được phát minh đạo giời,
Người nay học chỉ vì người,
Mong sao khen ngợi cho đời biết tên

(Còn nữa),

Bài cam, Bo'e-nhu Thuê.

Cuộc công-thải Đông-pháp

Mở số lần thứ mười tám

Ngày 1er Septembre 1926

Một ngàn số được 100 đồng là :

(Tiếp theo)

9.460	77.634	13.460	107.868
88.032	86.901	120.337	50.020
90.488	66.160	30.494	58.113
94.279	71.243	69.304	48.872
18.262	107.030	7.698	96.215
25.673	38.472	68.787	80.489
83.507	94.934	105.056	100.199
47.699	84.927	119.492	35.460
118.300	113.063	69.792	122.945
87.342	117.124	62.643	109.685
116.248	25.413	80.048	98.412
70.712	16.192	47.061	108.181
65.846	120.666	56.637	84.941
13.916	121.986	64.061	51.097
47.946	17.382	22.819	11.714
123.502	38.809	71.076	63.888
63.226	34.289	51.426	96.991
83.080	8.744	45.289	102.562
58.306	37.142	97.532	73.964
11.515	70.713	88.745	102.074
5.660	78.534	123.042	103.084
56.752	4.564	122.048	108.416
107.875	93.832	18.482	53.966
82.018	60.495	118.458	46.484
70.934	110.990	49.460	97.475
364	5.066	6.260	45.642
20.810	17.526	121.963	84.742
104.323	55.455	74.508	2.477
66.868	43.769	84.314	62.129
5.229	58.266	111.624	24.926
7.313	60.553	47.858	113.943
16.143	71.358	41.096	116.140
31.941	36.259	44.437	89.257
90.283	28.885	59.445	74.873
99.343	104.947	111.888	123.188
95.318	90.781	105.422	24.888
102.280	13.748	29.334	837
60.468	97.270	57.889	83.195
63.462	91.338	122.197	44.609
12.855	21.921	31.722	118.594
103.182	122.207	115.444	44.586
114.576	20.448	72.510	101.559
95.056	48.507	98.483	110.971
76.824	58.526	108.663	79.142
102.856	100.449	118.571	118.567
49.020	74.654	112.212	86.487
119.741	40.426	69.506	52.714
37.637	50.690	27.388	42.842
30.770	73.023	74.040	30.757
83.126	501	57.053	96.017
121.947	76.586	89.063	17.994
86.063	67.439	58.536	89.799
15.623	101.916	33.896	61.943
118.468	54.885	67.389	105.723
58.155	85.242	88.807	92.237
9.083	41.779	43.662	105.198
103.182	100.822	74.977	95.995
53.659	97.422	20.580	9.795
32.839	63.121	40.436	41.611
65.579	88.848	122.803	77.010
102.464	104.964	104.539	37.697
93.020	92.571	46.236	45.085
96.639	34.039	70.388	109.063
99.170	16.706	76.396	83.598
18.332	15.786	110.046	72.225
56.429	55.606	70.258	80.023
65.958	24.358	114.436	102.678
71.686	110.149	41.935	53.100
7.856	105.626	70.899	116.725
91.315	66.856	81.985	102.639
35.000	113.291	99.851	30.062
20.340	6.818	89.146	70.974
109.887	6.099	77.740	105.745
105.823	89.728	101.402	93.550
45.761	18.510	76.978	115.322
59.496	111.276	54.253	53.053
60.006	33.352	72.070	105.539
54.654	59.260	84.118	60.130
12.058	80.690	75.295	119.915
115.318	92.110	89.245	115.706
16.171	115.287	88.079	43.341
37.750	89.453	65.905	116.738
55.506	42.587	82.547	82.941
65.840	49.359	88.468	27.925
21.142	88.586	75.344	31.963
120.594	49.347	112.522	41.462
74.752	79.490	77.648	118.582
7.780	118.456	12.863	29.394
17.702	87.280	51.855	75.081
37.228	116.565	107.708	71.918
49.524	31.557	65.238	40.025
103.694	17.902	37.987	113.786
106.869	92.623	8.207	87.166
69.857	1.232	46.340	93.883
30.272	61.626	63.749	31.493
122.679	17.857	10.692	95.855
47.607	55.965	89.708	74.041
16.465	69.362	49.852	60.061
79.307	44.436	32.160	100.934
31.916	87.867	38.927	113.022
54.185	77.897	27.152	113.400
74.632	80.262	50.750	43.841
94.212	91.794	43.434	68.904
62.300	105.036	95.893	105.442
96.068	37.900	23.760	92.524
114.488	58.382	32.295	102.242
4.880	91.583	104.881	83.115
47.893	105.983	54.129	120.485
74.412	83.280	26.774	47.023
119.921	39.396	92.393	99.694
88.984	50.236	80.126	

NHỮNG LỜI RAO VẶT

(Les Petites Annonces classées du T. B. T. V.)

MỖI ĐỒNG CHỈ 0$10 MỘT LẦN

Bản-quán mở ra mục này, chỉ để giúp các bạn đọc báo, cần mua bán đồ chác thứ gì, thật rất dễ tìm mà giá đồng vào mục này lại rẻ tiền.

Giá tính các 0 p. 20 một đồng, các ngài chỉ mất có 4, 5 hào mà cũng có thể đăng báo được. Không những thế lại còn tiện cho ngài nào cần mua bán, thuê gì, các anem ở lời reo việt, đã chia ra từng mục, thật tiện mọi đường.

Giá 0 p. 20 một đồng, là tính cho các ngài không mua báo đồng-niên, còn ngài reo mua báo đồng-niên, mà khi nào muốn đăng vào mục reo hàng này, thì xin gửi cho bản-quán cái giấy cuốn báo, bản-quán xin tính rẻ đi một nửa '. n.

B. Q.

Nhà đất bán
(Immeubles à vendre)

Muốn bán một miếng đất linh 200 m2 ở Bạch-mai giá rất rẻ, Hỏi tại M. Ng.-văn-Toản, 61, phố hàng Bông, Hanoi, sáng từ 7 giờ đến 11 giờ, chiều từ 2 giờ đến 6 giờ. 5.742

Một miếng đất ngay cửa nhà điếm, ngõ 500 thước vuông muốn bán ; hỏi tại M. Bùi-xuân-Tiếu ; số 9 phố Neyret, *Hanoi.* 5.743

Bán một cái nhà tây ở Haiphong, Boulevard Henri Rivière, số 32, giá 4.500 $ 00. Hỏi tại số 7, Julien-Blanc, Hanoi. 5.804

Đồn-điền, ruộng, trại
(Concession, rizières, propriétés rurales)

Muốn bán cái trại 53.000m2 ở cạnh chợ Hà đông, trong có nhà bằng gỗ, đèn, quạt sân, cây cối nhiều. Muốn giả tiền dần cũng được. Hỏi tại M. Đang-Thu, 37, phố hàng Điếu, Hanoi. 5.861

Nhà cho thuê
(Maisons à louer)

Cho thuê một cái nhà ở đường Trường buổi, số 7. Hỏi tại bản-quán. 5.748

Cho thuê một cái nhà lớn ở phố Carreau, nº 50. Hỏi tại số 12, Rue Lamblot. 5.860

Muốn bán cái đất số 67, phố Henri-Rivière Nam-định. Hỏi tại Mme Nhi, sage-femme, Ô-mê, Thái-bình 5.865

Đồ đạc
(Meubles)

Muốn bán lại một giá hàng mới đóng bằng gỗ tạp (6 tủ 3 quầy) chưa sơn, chưa kính, đóng rất chắc-chắn, rộng-rãi, kiểu đẹp, vốn làm hết 450 $ 00 nay xin tính rất hạ. Hỏi tại 119, phố hàng Bông. 5.807

Súng và chó săn
(Chasse)

Muốn mua một khẩu súng Hammerless, calibre 12. Hỏi M. Nguyễn-hoa-Ngạc, giáo-học ở Thái-bình. 5.859

Sách vở
(Livres)

Muốn mua một phơ tự-vị cũ « NOUVEAU LAROUSSE *Illustré*, Đáng 7 quyển một pho. Hỏi tại số 20, Phố Tiên-Tsin, Hanoi. 5.767

Muốn mua một « collection Đăng-cổ tàng-báo. » Ai muốn bán hỏi tại nhà báo. 5.800

Muốn mua :
(On achète :)

Muốn mua đồ xét cỏ, các hạng. Hỏi tại 97, hàng Cỏ (Gambetta) Hanoi. 5.753

Muốn tậu một con ngựa tây có thể đóng xe và cưỡi cũng được. Hỏi tại nhà-báo. 5.811

Muốn mua : từ gương đựng quần-áo, tủ kính đựng sách vở, bàn giấy. Giá rẻ. Hỏi tại bản-quán. 5.819

Lương học
(Cours)

Trung-bác Học-hiệu có lớp dạy vụ nghỉ hè. 5.756

Leçons de Violon. Musique. Solfège. S'adresser 4, Bd. Gia-Long. 5.801

Leçons de Français, jusques et y compris la Rhétorique.

Leçons de Latin, Cours Préparatoire et 1re Année par Professeur Français qui se rend à Domicile. Ecrire : L. P. 126, Rue Duvillier. Prière donner adresse exacte. 5.795

Lạc con
(Objets perdus ou trouvés)

Thưa các ông các bà,

Tôi có một đứa con gái lên chín tuổi, tên nó là Bến, ngày mồng 5 tháng Août (tức ngày 27 tháng 6 ta) nó trốn học mà đi chơi lạc mất, người nó tầm thước vừa phải, lúc nó đi, nó có mặc quần áo cánh trắng, mũ trắng, thắt lưng xanh, tay đơn mấy quyển vở. Vậy ông bà nào có bắt được nó, làm ơn đem nó đến số nhà 12, phố Ngô-Huyện, cạnh nhà thờ chính Hanoi, tôi xin có tạ.

Phạm-huy-Lâm, kính cáo. 5.838

Tôi có đứa con dâu 14 tuổi, người thấp đầy, có một nốt ruồi ở đầu lông-mày bên tay phải, lạc từ hồi tám giờ tối hôm 3 Août 1926. Khi cháu lạc đi vẫn nhân satin hoa, mặc áo cánh trắng cổ-tròn, quần vải thâm.

Ông bà nào bắt được cháu hay thấy cháu ở đâu, cho tôi chuộc, hoặc cho tôi biết tôi xin chịu tiền phí-lộn.

Nay kính tạ

Vũ-đình-Tiêu

4, Rue de Takou, Hanoi.

5.843

THÁI-BÌNH

Lạc con. — Tôi có đứa con gái tên là Lê-xuân-Châu 14 tuổi, dong dỏng cao, xương xương người, đi hơi nặng nguộc, đầu đài dài, tóc cắp trọc, mặt trắn, mới đây tự nhiên bỏ nhà đi chơi từ trưa hôm 19 tháng 6 ta trước (trước ngày lụt các nơi) ăn cánh vai hôm lại trần khắp mọi nơi, tôi không thấy tin tức con tôi đâu cả, đã nhờ đi tìm khắp mọi nơi, của tỉnh, cũng chẳng thấy tăm hơi gì cả. Vậy nay tôi nhờ các ông các bà nào thấy cháu đâu, bắt nại đã có lòng tốt cho nó vào tạm trú trong lúc lại lội này thì làm phúc thông tin ngay cho tôi biết để tôi đến tìm, sẽ xin tạ chuộc rất hậu. Lê-xuân-Châu mặc trong mình một cái áo cộc nhiều có đầu chân Hương, một cái áo trắng dài, một áo cubemire, một quần nhiều, một đôi giầy tây veral đen và đội một cái mũ nỉ xám. Nó biết chữ tây, đã học lớp nhất trường Pháp-Việt, đã biết viết thư cho tôi đủ là: M. Lê-xuân-Đệ, trợ-tá huyện Phụ dực ở Thái-bình. 5.863

Tôi có thằng con trai thứ tư tên là Bảo, năm nay 17 tuổi, hơi thấp, mặt tròn, da trắng, trán có một cái sẹo, đầu cắp tóc, trong mặc một cái áo cánh trắng, ngoài áo trắng dài, quần trắng, thắt lưng da, về trợ học ở Hanoi, hôm thứ bảy 17-6-26 cháu có sự bất bình, nhà chủ trọ đánh dây-thép lên cho tôi ở Vĩnh-yên rằng : « cháu ốm nặng ». Khi nhà tôi về đến nơi thì thấy nói cháu đã đi mất rồi mà khi ấy nhà chủ trọ có cho người đi theo gọi về, nhưng cháu cứ chạy thẳng đường ra đằng bãi dâu bờ sông, người theo không kịp trở về. Ngay buổi chiều hôm ấy nhà tôi và các người nhà cũng đổ đi tìm nhưng không thấy.

Vì thế tôi sợ cháu quá giận, gieo giết gì chăng, nên phải đăng mấy lời lên báo để ông bà nào biết làm ơn báo cho tôi được biết tăm tích,tôi chúng tôi sẽ xin hoàn lại, và sẽ xin thân hành đến tạ ơn.

Đội Toa

5849 Buôn bán ở Vĩnh-yên

Tôi tôi là Nguyễn-đình-Giải nguyên chánh-hương-hội làng Bần-yên-Nhân có đứa con gái là thị My, năm nay 15 tuổi người tầm-thước nước da sáng sủa có một nốt ruồi ở đuôi con mắt bên tay phải, gả cho con giai ông Vũ-đình-Tất ở số nhà 4 phố hàng Cót.

Hôm 25 tháng sáu năm nay(3 août 1926) nó bỏ nhà chồng mà đi mất, tôi đã hết sức đi tìm hỏi mà cũng không thấy cháu.

Vậy tôi xin có lời kính thưa cùng các ông bà xa gần thấy cháu ở đâu thời xin các ông các bà làm ơn báo cho hoặc viết thư cho tôi biết để tôi đến tìm cháu, để vợ chồng tôi được trông thấy mặt cháu thì tôi xin kính tạ hai mươi đồng bạc làm tiền phí tổn, còn cái ơn cha con tôi được đoàn-tụ, thì chẳng bao giờ tôi dám quên.

Nguyễn-đình-Giải

Nguyên chánh Hương-hội

làng Bần-yên-Nhân ở

5.866 phố Gia-Long, số nhà 16, Hanoi

Lặt vặt
(Divers)

Bí đựng gạo, mới và cũ, mua ở chính tại xưởng đột ra. SFATE, 16, phố Đồng-khánh, Hanoi. 5.806

Muốn đổi các thứ tem Đông-pháp lấy tem các nước. Ai có hỏi tại bản-quán. 5.809

Muốn bán một đôi chó giữ nhà, giống chó « Hồng-Kông » rất giữ tợn.

Hỏi tại : số 4 phố Gia-Long, Hanoi. 5.822

Thưa các ông các bà,

Bổ tôi tên là Nguyễn-văn-Sửu tức là Ba-Đệ, làm nghề thợ may, lên làm lại Đàm-hồng Tuyên-quang đã hơn năm năm nay không có tin tức gì về, vậy xin các ông các bà biết chỗ bổ tôi làm ở hiệu nào trên Tuyên quang, hay là bây giờ ở tỉnh nào xin làm phúc cho chúng tôi biết chỗ ở cần bổ chúng tôi để chúng tôi được gặp thì chúng tôi được đội-ơn các ông các bà lắm lắm. Các ông các bà có lòng chỉ bảo cho thì cứ viết thư về cho M. Huấn, Trung-Bắc Tân-Văn, Hanoi biết, còn tiền Tímbre dán cho hay là tiền giấy thép báo tin thì M. Huấn sẽ hoàn lại phân-minh.

Nay kính cáo

Mạo nhờn và Mạo con

5.839

Tôi tôi là Nguyễn-sao-Thanh quán ở làng Khê-tang, tổng Đại-định, huyện Thanh-oai, tỉnh Hà-đông.

Tôi có lời nhờ quý bảo làm ơn cho tôi một việc như sau này : Nguyên sự tôi tên là : Vũ-thị-Lộc, 63 tuổi, đầu trọc, tóc hoa mơ, chột một mắt về bên tay phải, có gắp một cái răng hàm trên ;

Bị bệnh điên đã hơn hai mươi năm nay, lúc tỉnh lúc mê, đã đi hai ba phen, tôi đã tìm về được, đến ngày 26 tháng năm annam thì lại đi mất tôi tìm đâu cũng không thấy nữa, vậy ông bà nào trông thấy người hình dạng như thế, xin làm ơn cho tôi biết tin, xin đi như sau này : M. Nguyễn-sao-Thanh, rue du Riz (cửa chợ Đồng-xuân) nº 46, Hanoi, tôi xin đến nhận và xin hẳn những tiền phí tổn.

Hay là có chết ở đâu, ông bà nào có thấy cũng xin làm ơn mà cho tôi biết được như thế, tôi xin cảm tạ vô cùng và hậu tiền tận phí. 5.834

LE PARFUM DES HUMANITES

(Sở Kỹ THANH-HOA)

Soạn-giả : E. VATRAC

Dịch-giả : NGUYỄN-VĂN-VINH

Vừa cuốn Tây và chữ Quốc-ngữ đối chiếu, giá mỗi quyển : 2 $ 00

Chữ Tây riêng bọc chữ Quốc-ngữ riêng, giá mỗi quyển : 1 . 00

Ở các tỉnh, xin đính thêm tiền cước gửi Recommandé : 0 $ 30 tới 2 $ 00 nặng 0 $ 30 tới 1 $ 00

BÁN TẠI BẢN-QUÁN

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trừ ra những tiền đổi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả